

Väljaandja:	Riigikogu
Akti liik:	seadus
Teksti liik:	terviktekst
Redaktsiooni jõustumise kp:	01.12.2021
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:	31.12.2022
Avaldamismärge:	RT I, 17.11.2021, 12

Loomakaitseseadus¹

Vastu võetud 13.12.2000
[RT I 2001, 3, 4](#)
 jõustunud vastavalt seaduse §-le 82.

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
14.11.2001	RT I 2001, 93, 566	01.01.2002
terviktekst RT paberkandjal	RT I 2002, 13, 78	
19.06.2002	RT I 2002, 61, 375	01.08.2002
19.06.2002	RT I 2002, 63, 387	01.09.2002
06.11.2002	RT I 2002, 96, 566	01.01.2003, osaliselt 01.05.2004
21.04.2004	RT I 2004, 38, 257	01.05.2004
21.04.2004	RT I 2004, 38, 258	10.05.2004
26.10.2005	RT I 2005, 61, 477	01.12.2005
20.04.2006	RT I 2006, 21, 162	01.06.2006
15.02.2007	RT I 2007, 23, 119	01.04.2007
15.02.2007	RT I 2007, 23, 119	01.09.2007
15.02.2007	RT I 2007, 23, 119	02.01.2008
20.11.2008	RT I 2008, 51, 284	01.01.2009
18.12.2008	RT I 2009, 3, 15	01.02.2009
14.05.2009	RT I 2009, 29, 174	19.06.2009
26.11.2009	RT I 2009, 62, 405	01.01.2010
22.04.2010	RT I 2010, 22, 108	01.01.2011 jõustub päeval, mis on kindlaks määratud Euroopa Liidu Nõukogu otsuses Eesti Vabariigi suhtes kehtestatud erandi kehtetuks tunnistamise kohta Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 140 lõikes 2 sätestatud alusel, Euroopa Liidu Nõukogu 13.07.2010. a otsus Nr 2010/416/EL (ELT L 196, 28.07.2010, lk 24–26).
20.05.2010	RT I 2010, 29, 151	20.06.2010
03.06.2010	RT I 2010, 34, 183	23.06.2010
23.02.2011	RT I, 25.03.2011, 1	01.01.2014; jõustumisaeg muudetud 01.07.2014 [RT I, 22.12.2013, 1]
08.12.2011	RT I, 29.12.2011, 1	01.01.2012, osaliselt 01.01.2014 ja 01.11.2014; jõustumisaeg osaliselt muudetud 01.07.2014 [RT I, 22.12.2013, 1]
05.12.2012	RT I, 18.12.2012, 2	01.01.2013
05.12.2013	RT I, 22.12.2013, 1	01.01.2014
19.02.2014	RT I, 13.03.2014, 2	23.03.2014, osaliselt 01.01.2015, 01.01.2017 ja 01.01.2019
19.02.2014	RT I, 13.03.2014, 4	01.07.2014, osaliselt 23.03.2014; seaduses läbivalt asendatud sõnad „järelevalveametnik”

21.05.2014	RT I, 06.06.2014, 1	ja „järelevalveasutus” sõnaga „korra
05.06.2014	RT I, 29.06.2014, 1	kaitseorgan” vastavas käändes
19.06.2014	RT I, 12.07.2014, 1	01.07.2014
19.06.2014	RT I, 29.06.2014, 109	01.07.2014
		01.01.2015
		01.07.2014, Vabariigi Valitsuse seaduse § 107 ³ lõike 4 alusel asendatud ministrite ametinimetused.
18.02.2015	RT I, 23.03.2015, 5	01.07.2015
11.06.2015	RT I, 30.06.2015, 4	01.09.2015, Vabariigi Valitsuse seaduse § 107 ⁴ lõike 2 alusel asendatud sõna „Põllumajandusministeerium” sõnaga „Maaeluministeerium” vastavas käändes.
		26.06.2016, osaliselt 01.09.2016
08.06.2016	RT I, 16.06.2016, 3	01.06.2018
26.09.2017	RT I, 11.10.2017, 1	01.02.2018
06.12.2017	RT I, 28.12.2017, 2	15.01.2019
19.12.2018	RT I, 04.01.2019, 13	15.03.2019
20.02.2019	RT I, 13.03.2019, 2	01.01.2021, seaduses asendatud sõnad „Veterinaar- ja Toiduamet” sõnadega „Põllumajandus- ja Toiduamet” vastavas käändes.
10.06.2020	RT I, 01.07.2020, 1	01.01.2021
		10.01.2021
17.06.2020	RT I, 10.07.2020, 2	01.07.2021
15.12.2020	RT I, 30.12.2020, 3	01.12.2021
02.06.2021	RT I, 16.06.2021, 1	
27.10.2021	RT I, 17.11.2021, 1	

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Seaduse reguleerimisala

(1) Käesolev seadus reguleerib loomade kaitset inimese sellise tegevuse või tegevusetuse eest, mis ohustab või võib ohustada loomade tervist või heaolu.

(2) Vabalt looduses elavate loomade kaitset reguleeritakse lisaks käesolevale seadusele ka looduskaitseseadusega.

(3) Loomade kaitset haiguste ja loomataudide eest reguleeritakse veterinaarseadusega.
[[RT I, 17.11.2021, 1](#)- jõust. 01.12.2021]

(4) Käesolevas seaduses ettenähtud haldusmenetlusele kohaldatakse haldusmenetluse seaduse sätteid, arvestades Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2017/625, mis käsitleb ametlikku kontrolli ja muid ametlikke toiminguid, mida tehakse eesmärgiga tagada toidu- ja söödaalaste õigusnormide ning loomatervise ja loomade heaolu, taimetervise- ja taimekaitsevahendite alaste õigusnormide kohaldamine, millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruseid (EÜ) nr 999/2001, (EÜ) nr 396/2005, (EÜ) nr 1069/2009, (EÜ) nr 1107/2009, (EL) nr 1151/2012, (EL) nr 652/2014, (EL) 2016/429 ja (EL) 2016/2031, nõukogu määruseid (EÜ) nr 1/2005 ja (EÜ) nr 1099/2009 ning nõukogu direktiive 98/58/EÜ, 1999/74/EÜ, 2007/43/EÜ, 2008/119/EÜ ja 2008/120/EÜ ning millega tunnustatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrused (EÜ) nr 854/2004 ja (EÜ) nr 882/2004, nõukogu direktiivid 89/608/EMÜ, 89/662/EMÜ, 90/425/EMÜ, 91/496/EMÜ, 96/23/EÜ, 96/93/EÜ ja 97/78/EÜ ja nõukogu otsus 92/438/EMÜ (ametliku kontrolli määrus) (ELT L 95, 07.04.2017, lk 1–142), muude Euroopa Liidu õigusaktide ning käesoleva seaduse erisusi.
[[RT I, 17.11.2021, 1](#)- jõust. 01.12.2021]

(5) Kui käesoleva seaduse alusel tehtud otsus toimetatakse kätte posti teel, võib selle kätte toimetada lihtkirjaga, tähtkirjaga või väljastusteataga tähtkirjaga.
[[RT I, 28.12.2017, 2](#)- jõust. 01.02.2018]

§ 2. Loom

(1) Loom käesoleva seaduse tähenduses on imetaja, lind, roomaja, kahepaikne, kala või selgrootu.

(2) Põllumajandusloom käesoleva seaduse tähenduses on loomsete saaduste tootmise eesmärgil peetav ja aretatav loom. Käesoleva seaduse tähenduses loetakse põllumajandusloomaks ka hobuslane.
[RT I 2008, 51, 284- jõust. 01.01.2009]

(3) Lemmikloom käesoleva seaduse tähenduses on inimese isiklikuks meelelahutuseks või seltsiks peetav või sellel eesmärgil pidamiseks mõeldud loom. Lemmiklooma kohta käivaid sätteid kohaldatakse ka eriülesannete täitmiseks treenitud loomale, keda kasutavad näiteks pimedad, politsei või Päästeamet.
[RT I, 29.12.2011, 1- jõust. 01.01.2012]

(4) Katseloom käesoleva seaduse tähenduses on lubatud teaduslikul või hariduslikul eesmärgil läbiviidavas loomkatses kasutatav, loomkatses kasutamiseks või kudede ja organite saamiseks kasvatatud selgroogne loom, iseseisvalt toituv vastsevorm, imetaja lootevorm alates selle normaalse arengu viimasest kolmandikust ning elus peajalgne. Katseloom on ka varasemas arengustaadiumis olev vastsevorm ja imetaja lootevorm, kes elab sellest arengustaadiumist kauem ning tõenäoliselt kogeb arengu viimasesse kolmandikku või iseseisvalt toituva vastsevormi staadiumisse jõudes katse tulemusena valu, kannatusi või stressi või saab püsivaid kahjustusi.
[RT I, 18.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

2. peatükk LOOMAPIDAMISNÕUDED

§ 3. Loomapidamine

(1) Käesoleva seaduse tähenduses on loomapidaja isik, kellele loom kuulub (loomaomanik) või kes tegeleb looma pidamisega rendi- või muu selletaolise suhte alusel loomaomanikuga.

(2) Loomapidaja peab loomale võimaldama vastavalt looma liigile ja eale:

- 1) kohases koguses sööta ja joogivett;
- 2) sobiva hoolduse;
- 3) sobiva mikrokliima ja ruumi või ehitise, mis rahuldab liigile iseloomulikke liikumisvajadust;
- 4) muu looma terviseks ja heaoluks vajaliku.

(3) Loomapidamisel on keelatud kasutada vahendeid või seadmeid, mis võivad looma vigastada.

(3¹) Põllumajanduslooma tervist ja heaolu tuleb kontrollida nii sagedasti, kui seda on vaja välditavate kannatuste ärahoidmiseks.
[RT I 2008, 51, 284- jõust. 01.01.2009]

(3²) Sellise põllumajanduslooma tervist ja heaolu, kelle suhtes kohaldatakse intensiivset loomapidamist, tuleb kontrollida vähemalt üks kord päevas. Intensiivne loomapidamine käesoleva seaduse tähenduses on loomade pidamine sellise loomkoormusega, sellistes tingimustes või sellisel tootmistasemel, mille puhul looma tervis ja heaolu sõltuvad inimese sagedasest hooldusest.
[RT I 2008, 51, 284- jõust. 01.01.2009]

(3³) Intensiivses loomapidamises kasutatavaid tehnilisi seadmeid tuleb kontrollida vähemalt üks kord päevas ning avastatud viga tuleb parandada võimalikult kiiresti. Kui viga ei saa võimalikult kiiresti parandada, tuleb viivitamata rakendada looma tervist ja heaolu kaitsvaid ajutisi meetmeid.
[RT I 2008, 51, 284- jõust. 01.01.2009]

(3⁴) Intensiivses loomapidamises ei tohi teatud loomapidamise eesmärgil peetavate või teatud liiki või rühma kuuluvate loomade pidamiseks kasutatavas ruumis või ehitises peetavate loomade arv ületada suurimat loomkoormust. Suurimat loomkoormust võib ületada üksnes lubatud määral, kui loomade pidamiseks kasutatav ruum või ehitis vastab asjakohastele täiendavatele loomade heaolu ja tervist tagavatele nõuetele või kui riikliku järelevalve tulemuste kohaselt on loomapidaja loomapidamisnõuetele vastavuse tase eelnevalt olnud kõrge või loomapidaja rakendab omapoolseid abinõusid loomade heaolu ja tervise tagamiseks. Loomkoormuse ületamisest tuleb eelnevalt teavitada Põllumajandus- ja Toiduametit. Loomapidaja peab pidama oma tegevuse üle arvestust.
[RT I 2010, 34, 183- jõust. 23.06.2010]

(4) Vabariigi Valitsus või tema volitatud minister kehtestab:

- 1) nõuded põllumajandusloomade pidamise ja selleks ettenähtud ruumi või ehitise kohta.
- 2) [kehtetu -RT I 2005, 61, 477- jõust. 01.12.2005]
- 3) [kehtetu -RT I 2007, 23, 119- jõust. 01.04.2007]

(4¹) Käesoleva paragrahvi lõike 4 punktis 1 nimetatud nõuetes võib kehtestada ka suurima loomkoormuse, selle ületamise lubatud määra ning nõuded loomade pidamiseks kasutatavale ruumile, ehitisele või loomapidajale suurima loomkoormuse ületamise korral ning loomapidaja tegevuse üle peetava arvestuse kohta.

[RT I 2010, 34, 183- jõust. 23.06.2010]

(5) Vabariigi Valitsusvõi tema volitatud ministervõib kehtestada käesoleva paragrahvi lõigetes 2 ja 3 sätestatud nõudeid täpsustavad loomapidamise eesmärgist või looma kuuluvusest teatud liiki või rühma tulenevad loomapidamisnõuded, sealhulgas nõuded loomapidamisruumi või -ehitise kohta.
[RT I 2007, 23, 119- jõust. 01.04.2007]

§ 3¹. Loomapidamisalased teadmised

(1) Loomapidajal peavad olema looma tervise ja heaolu tagamiseks vajalikud teadmised looma anatoomiast ja füsioloogiast, loomaliigile omastest käitumisharjumustest ning loomakaitsealustest.

(2) Tulenevalt loomapidamise eesmärgist või looma kuuluvusest teatud liiki või rühma peab looma pidamisega vahetult tegelev isik olema läbinud sellise looma nõuetekohase pidamise koolituse, kui käesoleva seaduse alusel on kehtestatud koolituse läbimise kohustus.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud koolituse läbimise kohta peab isikul olema tunnistus, mis tõendab, et isik võib vahetult tegeleda selles nimetatud eesmärgil peetava või selles nimetatud liiki või rühma kuuluva looma pidamisega.

(4) Loomapidamise eesmärgi, loomaliigi või rühma, mille puhul looma pidamisega vahetult tegelev isik peab olema läbinud käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud koolituse, ning loomapidamise eesmärgist või looma kuuluvusest teatud liiki või rühma tulenevad nõuded nimetatud koolituse kohta võib kehtestada [valdkonna eest vastutav minister](#).

[RT I 2010, 34, 183- jõust. 23.06.2010]

§ 4. Looma suhtes lubamatu tegu

(1) Looma suhtes lubamatu tegu on looma hukkamist, vigastamist või talle valu ja välditavaid füüsilisi ja vaimseid kannatusi põhjustav tegu, nagu looma sundimine talle üle jõu käivatele pingutustele, loomavõitluse korraldamine, looma hülgamine või abitusse seisundisse jätmine, loomale kannatusi põhjustav aretustegevus ja muu sarnaste tagajärgedega tegu, mis ei ole tingitud looma ravimisest, muust veterinaarsest menetlusest ega hädaolukorrast, välja arvatud käesoleva seaduse § 10 lõikes 1 nimetatud juhud ja käesoleva seaduse nõuetele vastavad loomkatsed.

(2) Loomavõitlus käesoleva seaduse tähenduses on looma ja looma või inimese ja looma vaheline võitlus, mis korraldatakse ärilisel, meelelahutuslikul või muul eesmärgil ja mille tagajärjel loom võib hukkuda, saada vigastada või kannatada piina.

(3) Keelatud on looma sunniviisiline söötmine, välja arvatud meditsiinilise näidustuse puhul.

[RT I 2008, 51, 284- jõust. 01.01.2009]

§ 4¹. Loomapidamine karusnaha tootmise eesmärgil

Keelatud on loomade pidamine, aretamine ja paljundamine üksnes või peamiselt karusnaha tootmise eesmärgil.
[RT I, 16.06.2021, 1- jõust. 01.07.2021; käesolevas paragrahvis sätestatud keeldu kohaldatakse loomapidajate suhtes alates 2026. aasta 1. jaanuarist]

§ 5. Hulkuvad loomad

(1) Veterinaarseaduse § 37 lõigete 2 ja 4 tähenduses omanikuta või loomapidaja juurest lahti pääsenud (edaspidi *hulkuvad*) loomad tuleb kinni püüda ning tagastada omanikule või leida neile uus omanik.
[RT I, 17.11.2021, 1- jõust. 01.12.2021]

(2) Kui hulkuva looma omanikku ei ole võimalik kindlaks teha ega leida talle uut omanikku, tuleb läbi viia looma eutanaasia käesoleva seaduse §-s 18 sätestatud korras. Loomaomaniku kindlakstegemise alguse ja eutanaasia läbiviimise vahel peab olema vähemalt kaks nädalat, mille jooksul tuleb tagada looma nõuetekohane pidamine ja vajaduse korral ravi.

(3) Hulkuvate loomade püüdmist, pidamist, hukkamist ja korjuse hävitamist korraldab kohaliku omavalitsuse üksus oma territooriumil.

(4) Hulkuvate loomade püüdmise, pidamise, nende omaniku kindlakstegemise ja hulkuvate loomade hukkamise korra kehtestab [Vabariigi Valitsus](#).

[RT I 2005, 61, 477- jõust. 01.12.2005]

2¹. peatükk LEMMIKLOOMADE KAITSE

§ 5¹. Lemmiklooma tervis ja heaolu

(1) Lemmiklooma tervist ja heaolu tuleb kontrollida regulaarselt. Looma tervisele ja heaolule tuleb pöörata suuremat tähelepanu looma poegimise või paljunemise ajal, looma haiguse ajal ning juhul, kui lemmiklooma pidamise keskkonnas toimuvad olulised muutused. Kui lemmiklooma tervise ja heaolu kontrollimisel leitakse kõrvalekalle tavapärasest käitumisest, tuleb viivitamata välja selgitada selle põhjus ning võtta meetmed lemmiklooma tervise ja heaolu parandamiseks. Haigestunud või vigastatud lemmikloom peab saama vajalikku ravi.

(2) Siseringkonnas võib lemmiklooma kinniseotuna pidada vaid lühikest aega ja looma heaolu tagamise kaalutlustel.

[RT I 2007, 23, 119- jõust. 01.09.2007]

§ 5². Lemmiklooma pidamise ruum või ehitis ning vahendid ja seadmed

(1) Lemmiklooma pidamise ruumis või ehitises peab loomal olema vastavalt liigiomadustele käitumisharjumustele võimalus näha ja kuulda ruumis või ehitises ja selle ümbruses toimuvat ning võimalus suhelda.

(2) Lemmiklooma pidamise ruum või ehitis ning tema pidamiseks kasutatavad vahendid ja seadmed peavad olema loomale ohutud ja kergesti puhastatavad.

(3) Lemmiklooma söötmise ja jootmise vahendid ja seadmed peavad olema paigutatud ruumis või ehitises nii, et sööda ja joogivee saastumise risk oleks minimaalne.

(4) Lemmiklooma pidamise ruumis või ehitises peab olema loomaliigile sobiv sisustus. Kui lemmikloom ei saa liigiomadustele käitumisharjumusi, nagu kraapimine, kaevamine, närimine, peitumine, kümblemine, sukeldumine ja pesa ehitamine, järgida väljaspool ruumi või ehitist, peab seal olema selliseks tegevuseks sobivat materjali.

[RT I 2007, 23, 119- jõust. 01.09.2007]

3. peatükk LOODUSES VABALT ELAVATE LOOMADE KAITSE

§ 6. Looduses vabalt elavate loomade kaitse

(1) Looduses vabalt elavate loomade kaitset ja kasutamist reguleerivad lisaks käesolevale seadusele ka looduskaitseadus, jahiseadus ja kalapüügiseadus.

[RT I 2004, 38, 258- jõust. 10.05.2004]

(2) Looduses vabalt elavat looma, keda tahetakse kasutada loomkatsetes, võib püüda üksnes asjakohase ettevalmistusega isik viisil, mis ei põhjusta loomale valu, välditavaid füüsilisi ja vaimseid kannatusi ega püsivaid kahjustusi. Kirjeldatud püüdmisele ei kohaldata jahiseadust.

[RT I, 18.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

(3) Loomkatsetes kasutamise eesmärgil loodusest püütud vigastatud või halvas tervises seisundis looma vaatab üle veterinaararst või asjakohase ettevalmistusega isik, kes võtab vajaduse korral meetmed looma kannatuste vähendamiseks, välja arvatud juhul, kui on teaduslikult põhjendatud, et sellised meetmed ei sobi loomkatse eesmärgiga.

[RT I, 04.01.2019, 13- jõust. 15.01.2019]

(4) Loomkatsetes kasutatud looma, kes on püütud loodusest ja kes ei kuulu võõrliiki, võib käesoleva seaduse § 43 lõikes 7 nimetatud tingimustel ja arvestades § 47 lõike 6 kohaselt antud Keskkonnaameti arvamust, viia tagasi sobivasse elukeskkonda loomkatseprojekti loas määratud asukohta. Kirjeldatud loodusesse tagasilaskmisele ei kohaldata looduskaitseadust.

[RT I, 04.01.2019, 13- jõust. 15.01.2019]

§ 7. Loomade kaitse tööde teostamisel

(1) Looduses vabalt elavate loomade hukkumise vältimiseks on korra- ja loomakaitseorganil õigus:

1) nõuda looduses vabalt elavaid loomi eemaletõrjuvate tehnoloogiliste võtete ja seadmete rakendamist põllutöödel;

2) nõuda tööde tehnoloogiliste skeemide muutmist, teavitades sellest tööde teostamiseks loa andnud isikut;

3) peatada mäe- ja metsatööd looduses vabalt elavate loomade sigimisperioodiks.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud tegevuse peatamise või kaitseabinõude rakendamise ettekirjutus jõustub selle kätteandmise või teatavakstegemise hetkest. Ettekirjutuse täitmise kulud kannab tööde tellija.

(3) Looduses vabalt elavate loomade juurdepääs neile ohtlikele ainetele ning ohtliku tooraine ja jäätmete käitlemisele peab olema välistatud.

4. peatükk

LOOMADE RAVIMINE JA VETERINAARSED MENETLUSED

§ 8. Loomade ravimine

Looma ravimisel tuleb teda kaitsta välditavate kannatuste ja haigustesse nakatumise eest.

§ 9. Veterinaarsed menetlused

(1) Operatsioonid ja muud veterinaarsed menetlused, mis muudavad looma välimust ja mida ei tehta ravi eesmärgil, on keelatud. Koerte ja kasside kõrvu ja sabasid on lubatud lõigata üksnes juhul, kui selleks on meditsiiniline näidustus.

(2) Lubatud on sellised veterinaarsed menetlused nagu loomade kastreerimine, steriliseerimine, nudistamine, sõrgade ja kapjade lõikamine, loomade tätoveerimine ning mikrokiipimine, jahipidamisel kasutatavate linnu- ja urukoerte sabade lõikamine, põrsaste hammaste ja sabade lõikamine, pullidele ninarõnga panemine, tibude nokkade lõikamine ja väliaedikutes peetavate kultide kärssade rõngastamine. Põrsaste sabasid on lubatud lõigata üksnes juhul, kui see on veterinaararsti otsuse kohaselt nende tervise ja heaolu tagamiseks vältimatult vajalik. Keelatud on loomade kastreerimine pikaajast valu põhjustaval kudede nekroosi tekitaval viisil. [RT I 2005, 61, 477- jõust. 01.12.2005]

(3) Operatsioone ja muid veterinaarseid menetlusi, sealhulgas koerte ja kasside tätoveerimist ning loomade mikrokiipimist teeb veterinaararst. Veterinaararsti otsesel juhendamisel ja vastutusel võib operatsioone ja muid veterinaarseid menetlusi teha ka loomaarstiõppe õppekava üliõpilane. Üliõpilase tegevus loetakse selle veterinaararsti tegevuseks, kelle juhendamisel ta tegutseb. Lühiajalisi ja vähest valu tekitavaid lubatud menetlusi võib läbi viia ka vastava ettevalmistusega isik. [RT I, 06.06.2014, 1- jõust. 01.07.2014]

(4) Lubatud veterinaarsete menetluste loetelu, neid läbiviivad isikud, nõuded nende menetluste teostamise ning neid menetlusi teostava isiku ettevalmistuse kohta kehtestab [Vabariigi Valitsus](#)või tema [volitatud minister](#).

5. peatükk

LOOMA KAITSE TAPMISEL JA HUKKAMISEL

[RT I 2005, 61, 477- jõust. 01.12.2005]

§ 10. Looma lubatud hukkamine

(1) Looma lubatud hukkamine on:

- 1) põllumajanduslooma tapmine või hukkamine;
- 2) ühepäevaste tibude ja haudejäätmes embrüote hukkamine;
- 3) põllumajanduslooma hädatapmine;
- 4) abitusse seisukorda sattunud looma hukkamine;
- 5) looma tapmine religioosel eesmärgil;
- 6) looma eutanaasia;
- 7) püütud kala tapmine;
- 8) uluki küttimine;
- 9) selgrootute, muttide ja näriliste hävitamine vara või tervise kaitseks;

[RT I, 18.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

10) veterinaarseaduses ettenähtud loomade kontrolltapmine ja hukkamine loomataudi leviku tõkestamiseks;

[RT I, 17.11.2021, 1- jõust. 01.12.2021]

11) looma hukkamine enesekaitseks;

12) katselooma hukkamine.

[RT I, 18.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

(2) Looma lubatud hukkamise puhul tuleb valida hukkamisviis, mis põhjustab loomale võimalikult vähe füüsilisi ja vaimseid kannatusi.

(3) Looma võib hukata enesekaitseks, kui looma rünnak ohustab inimese elu või tervist ja rünnakut ei ole võimalik teisiti vältida või tõrjuda.

(4) Kaitsealuse looma lubatud hukkamist reguleerib looduskaitseseadus.
[RT I 2005, 61, 477- jõust. 01.12.2005]

§ 11. Põllumajandusloomade tapmise tingimused

[Kehtetu -RT I, 18.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

§ 12. Põllumajandusloomade tapaelne pidamine tapamajas

[Kehtetu -RT I, 18.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

§ 13. Põllumajanduslooma tapmine ja hukkamine

(1) Põllumajandusloomana peetav kodulind, küülik ja jänes, kes tapetakse väljaspool tapamaja oma tarbeks, tuleb enne tapmist uimastada ning vajaduse korral piirata tema liikumist enne uimastamist.

(2) Uimastamine käesoleva seaduse tähenduses on tegevus, mis põhjustab loomal võimalikult kiire teadvusetuse ning kestab kuni surmani võimalikult vähe kannatusi ja valu põhjustaval viisil.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud looma uimastab ja tapab isik, kellel on asjakohased teadmised ja praktilised oskused.

(4) Enne käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud looma edasist käitlemist tuleb olla veendunud tema surmas.

(5) Põllumajanduslooma, välja arvatud käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud looma, tapmisel ja hukkamisel järgitakse nõukogu määruses (EÜ) nr 1099/2009 loomade kaitse kohta surmamisel (ELT L 303, 18.11.2009, lk 1–30) sätestatud nõudeid.

(6) Pädev asutus nõukogu määruse (EÜ) nr 1099/2009 artikli 2 punkti q tähenduses on Põllumajandus- ja Toiduamet.

(7) Põllumajandus- ja Toiduamet avaldab oma veebilehel ning esitab Euroopa Komisjonile tapmise ja hukkamise hea tava juhendid, mis on välja töötatud nõukogu määruse (EÜ) nr 1099/2009 artikli 13 kohaselt ning mille amet on heaks kiitnud.

(8) Nõuded põllumajandusloomade uimastamiseks ja tapmiseks kasutatava liikuva tapamaja ja selles kasutatavate seadmete kohta loomaliikide kaupa võib nõukogu määruse (EÜ) nr 1099/2009 artikli 14 lõike 3 rakendamiseks kehtestada [valdkonna eest vastutav ministermäärusega](#).
[RT I, 18.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

§ 13¹. Põllumajandusloomade tapmise koolitus ja eksam

(1) Loomade tapmise ja sellega seotud toimingute koolitust (edaspidi *loomade tapmise koolitus*) ning eksamit viib läbi Põllumajandus- ja Toiduamet või täienduskoolitusasutus (edaspidi *koolitusasutus*) täiskasvanute koolituse seaduses, kutseõppeasutuse seaduses, käesolevas seaduses ja nõukogu määruses (EÜ) nr 1099/2009 sätestatud nõuete kohaselt.
[RT I, 23.03.2015, 5- jõust. 01.07.2015]

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud koolitusasutus võib läbi viia loomade tapmise koolitust, kui Põllumajandus- ja Toiduamet on heaks kiitnud koolitusasutuse koostatud loomade tapmise koolituse programmi. Põllumajandus- ja Toiduamet otsustab loomade tapmise koolituse programmi heaks kiita või jätta selle heaks kiitmata 20 tööpäeva jooksul nimetatud programmi saamisest arvates. Põllumajandus- ja Toiduamet jätab loomade tapmise koolituse programmi heaks kiitmata, kui see ei vasta selle kohta kehtestatud nõuetele.
[RT I, 18.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud koolitusasutus võib läbi viia loomade tapmise eksamit, kui Põllumajandus- ja Toiduamet on heaks kiitnud koolitusasutuse koostatud eksami ülesehituse ja läbiviimise korra. Põllumajandus- ja Toiduamet otsustab loomade tapmise eksami ülesehituse ja läbiviimise korra heaks kiita või jätta selle heaks kiitmata 20 tööpäeva jooksul selle saamisest arvates.
[RT I, 18.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

(4) Käesoleva paragrahvi lõigetes 2 ja 3 nimetatud andmete muudatusest ning koolitust ja eksamit läbiviiva personali muudatusest peab koolitusasutus teavitama kirjalikult Põllumajandus- ja Toiduametit seitsme tööpäeva jooksul muudatuse toimumisest arvates.
[RT I, 18.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

(5) Koolitusasutus edastab Põllumajandus- ja Toiduametile eksami sooritanud isiku ees- ja perekonnanime ning isikukoodi või selle puudumise korral sünniaja kolme tööpäeva jooksul eksami toimumisest arvates.
[RT I, 13.03.2019, 2- jõust. 15.03.2019]

§ 13². Põllumajandusloomade tapmise pädevustunnistus

Käesoleva seaduse § 13¹ lõikes 3 nimetatud eksami sooritamise kohta väljastab Põllumajandus- ja Toiduamet eksami sooritanud isikule nõukogu määruse (EÜ) nr 1099/2009 kohase tunnistuse [RT I, 18.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

§ 14. Ühepäevaste tibude ja haudejäätmes embrüote hukkamine

[Kehtetu -RT I, 18.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

§ 15. Põllumajanduslooma hädatapmine

(1) [Kehtetu -RT I, 18.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

(2) Hädatapmine tuleb teha vähimate füüsiliste ja vaimsete kannatustega nii tapetavale põllumajandusloomale kui ka teisele hädatapmise kohas viibivale põllumajandusloomale. [RT I 2008, 51, 284- jõust. 01.01.2009]

(3) Haiged, nõrgad või vigastatud põllumajandusloomad tuleb hädatappa kohe. Liikumisvõimetud põllumajandusloomad tuleb hädatappa kohas, kus nad on, või vedada tapmiskohta, kui see ei põhjusta neile kannatusi.

§ 16. Abitusse seisukorda sattunud looma hukkamine

Õnnetusjuhtumi või hädaolukorra tõttu abitusse seisukorda sattunud looma võib hukata, kui ellujäämine tekitaks talle kestvaid kannatusi või kui tema liigiomane eluviis või loodusesse tagasiviimine osutub võimatuks. [RT I 2005, 61, 477- jõust. 01.12.2005]

§ 17. Põllumajanduslooma tapmine religioosel eesmärgil

(1) Eestis registreeritud usuline ühendus võib religioosel eesmärgil erimeetodit kasutades tappa põllumajanduslooma nõukogu määruses (EÜ) nr 1099/2009 ja käesolevas paragrahvis sätestatud nõuete kohasel tingimusel, et tapmine toimub tapamajas ja see on vajalik usulise ühenduse liikmete tarbeks ning tapmise juures viibib korrakaitseorgan.

(2) Religioosel eesmärgil võib tappa eelnevalt elektriliselt uimastatud põllumajanduslooma või eelnevalt uimastamata põllumajanduslooma, võttes arvesse usulise ühenduse religiooset traditsiooni.

(3) Kui põllumajandusloom tapetakse eelnevalt uimastamata, tuleb usulise ühenduse religiooset traditsiooni arvesse võttes uimastada põllumajandusloom viivitamata pärast mõlema jugulaarveeni ja karotiidarteri läbilõikamist.

(4) Põllumajanduslooma religioosel eesmärgil tapmiseks peab usulisel ühendusel olema põllumajanduslooma religioosel eesmärgil tapmise luba.

(5) Põllumajanduslooma religioosel eesmärgil tapmise loa saamiseks esitab usuline ühendus Põllumajandus- ja Toiduametile kirjaliku taotluse, mis sisaldab järgmisi andmeid:

- 1) tappa kavatsetavate põllumajandusloomade liik ja arv ning põhjendus loomaliigi valiku ja loomade arvu kohta;
- 2) põllumajanduslooma tapmise aeg ja koht ning tapamaja väljastatud dokument, mis tõendab sellise tapmise võimalikkust tapamajas;
- 3) põllumajanduslooma tapmise erimeetodi kirjeldus ja põhjendus selle meetodi kasutamise vajaduse kohta, sealhulgas tõendus tapmise erimeetodi seose kohta religioosse traditsiooniga;
- 4) usulise ühenduse liikmete tarbeks liha kasutamise viisi kirjeldus.

(6) Põllumajandus- ja Toiduamet otsustab põllumajanduslooma religioosel eesmärgil tapmise loa andmise või loa andmisest keeldumise 20 tööpäeva jooksul käesoleva paragrahvi lõikes 5 nimetatud taotluse saamisest arvates.

(7) Põllumajandus- ja Toiduamet võib põllumajanduslooma religioosel eesmärgil tapmise loa andmisest keelduda, kui:

- 1) taotleja ei vasta käesolevas paragrahvis sätestatud nõuetele;
- 2) taotluses kirjeldatud asjaolud ei vasta käesoleva paragrahvi või selle alusel kehtestatud või nõukogu määruses (EÜ) nr 1099/2009 sätestatud asjakohastele nõuetele;
- 3) taotluses kirjeldatud eelnevalt uimastamata põllumajanduslooma tapmine ei ole seotud usulise ühenduse religioosse traditsiooniga;
- 4) taotluses esitatud tappa kavatsetavate põllumajandusloomade arv on ebaproportsionaalselt suur usulise ühenduse liikmete tarvidusega võrreldes;
- 5) taotluses on esitatud valeandmeid.

(8) Põllumajanduslooma religioosel eesmärgil tapmise erimeetodid, religioosel eesmärgil tapmise loa taotluse täpsemad sisu- ja vorminõuded ning religioosel eesmärgil tapmise läbiviimise nõuded ja korra kehtestab valdkonna eest vastutav ministermäärusega.

[RT I, 18.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

§ 18. Eutanaasia

(1) Eutanaasia on looma hukkamine looma omaniku algatusel või kaastundest, kui ellujäämine tekitaks loomale kestvaid kannatusi või kui tema liigiomane eluviis osutub võimatuks.

(2) Looma eutanaasia viib läbi veterinaararst.

(3) Eutanaasia tuleb läbi viia sõltuvalt olukorrast vähimate füüsiliste ja vaimsete kannatustega.

(4) Eutanaasiameetod peab põhjustama loomal viivitamatult teadvusetuse ja surma või viima ta sügavast üldanesteesiast kindla surmani. Veterinaararst peab tuvastama enda hukatud looma surma.

(5) Keelatud on looma lümmatamine, uputamine, mürgiste ainete või ravimite kasutamine, mille annustamise ja manustamise määr ei pruugi põhjustada käesoleva paragrahvi lõikes 4 mainitud mõju, ja hukkamine elektriga, kui sellega ei kaasne silmapilkne teadvuse kadu.

§ 18¹. Katselooma hukkamine

(1) Katselooma võib hukata käesoleva seaduse §-s 41⁴ nimetatud asjakohase koolituse läbinud isik katseloomade kasvatamise, katseloomadega varustamise või katseloomade kasutamise ettevõttes või väliuuringu puhul väljaspool nimetatud ettevõtet, järgides käesoleva paragrahvi lõike 2 alusel kehtestatud nõudeid.
[RT I, 04.01.2019, 13- jõust. 15.01.2019]

(2) Katselooma hukkamise nõuded ja hukkamise meetodid kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega.

[RT I, 18.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

(3) Katselooma võib hukata muud meetodit kasutades, kui on teaduslikult tõendatud, et see meetod on vähemalt sama humanne kui käesoleva paragrahvi lõike 2 alusel kehtestatud meetod, ja kui on teaduslikult põhjendatud, et viimati nimetatud meetodit kasutades ei ole loomkatse eesmärki võimalik saavutada.

[RT I, 04.01.2019, 13- jõust. 15.01.2019]

(4) Käesoleva paragrahvi nõudeid ei kohaldata, kui katseloom hukatakse erakorraliselt inimese või looma heaolu või tervise, avaliku julgeoleku või keskkonnaga seotud põhjustel.

[RT I, 18.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

§ 19. Looma hukkamine alaealise juuresolekul

Looma hukkamine alaealise juuresolekul on keelatud, välja arvatud:

1) selgrootute, muttide ja näriliste hävitamine vara või tervise kaitseks;

[RT I, 18.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

2) kalapüük;

3) abitusse seisukorda sattunud looma hukkamine;

4) seoses õppetöö ülesandega kutseshariduse omandamisel ning juhendaja juuresolekul ja vastutusel.

6. peatükk LOOMADE KAITSE VEDAMISEL

§ 20. Loomade vedamine

(1) Loomade vedamisel tuleb järgida nõukogu määruses (EÜ) nr 1/2005, mis käsitleb loomade kaitset vedamise ja sellega seonduvate toimingute ajal ning millega muudetakse direktiive 64/432/EMÜ ja 93/119/EÜ ning määrust (EÜ) nr 1255/97 (ELT L 3, 05.01.2005, lk 1–44), sätestatud nõudeid.

(2) Kontrollpunktid peavad vastama nõukogu määruses (EÜ) nr 1255/97 ühenduse kriteeriumide kohta kontrollpunktidele ja direktiivi 91/628/EMÜ lisas osutatud teekonnaplaanide muutmise kohta (EÜT L 174, 02.07.1997, lk 1–6) sätestatud nõuetele.

(3) Pädevaks asutuseks nõukogu määruse (EÜ) nr 1/2005 artikli 2 punkti f ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1255/97 tähenduses on Põllumajandus- ja Toiduamet.

[RT I 2007, 23, 119- jõust. 01.04.2007]

§ 20¹. Loomade vedaja ja pikki vedusid teostava loomade vedaja loakohustus

(1) Loomade vedamisega tegeleva ettevõtjal (edaspidi *loomade vedaja*) ja loomade pikaajalise vedamisega tegeleva ettevõtjal (edaspidi *pikki vedusid teostav loomade vedaja*) peab olema nõukogu määruse (EÜ) nr 1/2005 artikli 10 või 11 kohaselt antud tegevusluba.

(2) Tegevusluba kehtib viis aastat.

(3) Loomade vedajale ja pikki vedusid teostavale loomade vedajale esitatavad nõuded on sätestatud nõukogu määruses (EÜ) nr 1/2005.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud tegevusluba ei ole nõutav nõukogu määruse (EÜ) nr 1/2005 artikli 1 lõigetes 2 ja 5 ning artikli 6 lõikes 7 sätestatud juhtudel.
[RT I, 16.06.2016, 3- jõust. 01.09.2016]

§ 20². Loomade vedaja ja pikki vedusid teostava loomade vedaja tegevusloa taotlemine

(1) Tegevusloa taotluse lahendab tegevusloa andmise või andmisest keeldumisega Põllumajandus- ja Toiduamet.

(2) Tegevusloa taotluses esitatakse lisaks majandustegevuse seadustiku üldosa seaduse § 19 lõikes 2 sätestatud järgmised andmed ja dokumendid:

- 1) loomi vedava maanteeveovahendi juhi ja saatja pädevustunnistused, mis on väljastatud nõukogu määruse (EÜ) nr 1/2005 artikli 17 lõike 2 kohaselt;
- 2) andmed loomade vedamiseks kasutatava veovahendi, konteineri ning peale- ja mahalaadimise vahendite kohta;
- 3) andmed loomade vedamise viisi kohta;
- 4) andmed vedada kavatsetavate loomade liigi kohta.

(3) Pikki vedusid teostava loomade vedaja tegevusloa taotluses esitatakse lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud andmetele ja dokumentidele ka nõukogu määruse (EÜ) nr 1/2005 artikli 11 lõike 1 punktis b nimetatud dokumendid ning artikli 11 lõikes 2 sätestatud juhul andmed kasutatavate navigatsioonisüsteemide kohta.

(4) Käesolevas paragrahvis nimetatud andmed kantakse põllumajandusloomade registrisse.
[RT I, 17.11.2021, 1- jõust. 01.12.2021]

(5) Käesoleva seaduse § 20¹ lõikes 1 nimetatud tegevusloa taotluse lahendamise eest ei tasu ettevõtja riigilõivu.
[RT I, 16.06.2016, 3- jõust. 01.09.2016]

§ 20³. Loomade vedaja tegevusloa kontrolliese

Ettevõtjale antakse loomade vedaja tegevusluba, kui ta vastab nõukogu määruse (EÜ) nr 1/2005 artiklis 10 sätestatud nõuetele.
[RT I, 16.06.2016, 3- jõust. 01.09.2016]

§ 20⁴. Pikki vedusid teostava loomade vedaja tegevusloa kontrolliese

Ettevõtjale antakse pikki vedusid teostava loomade vedaja tegevusluba, kui ta vastab nõukogu määruse (EÜ) nr 1/2005 artiklis 11 sätestatud nõuetele.
[RT I, 16.06.2016, 3- jõust. 01.09.2016]

§ 20⁵. Loomade vedaja ja pikki vedusid teostava loomade vedaja tegevusloale lisatavad kõrvaltingimused

Tegevusloale lisatakse järgmised kõrvaltingimused:

- 1) loomade vedamise viis;
- 2) vedada kavatsetavate loomade liik;
- 3) tegevusloa tähtaeg.

[RT I, 16.06.2016, 3- jõust. 01.09.2016]

§ 20⁶. Maanteeveovahendi juhi ja saatja koolitus ning eksam

(1) Loomi vedava maanteeveovahendi juhi ja saatja (edaspidi *juht ja saatja*) koolitust ning eksamit korraldab Põllumajandus- ja Toiduamet või täienduskoolitusasutus täiskasvanute koolituse seaduses, käesolevas seaduses ja nõukogu määruses (EÜ) nr 1/2005 sätestatud nõuete kohaselt.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud täienduskoolitusasutus võib korraldada juhi ja saatja koolitust, kui Põllumajandus- ja Toiduamet on heaks kiitnud täienduskoolitusasutuse koostatud juhi ja saatja koolituse õppekava. Põllumajandus- ja Toiduamet otsustab juhi ja saatja koolituse õppekava heaks kiita või jätta selle

heaks kiitmata 20 tööpäeva jooksul õppekava saamisest arvates. Põllumajandus- ja Toiduamet jätab juhi ja saatja koolituse õppekava heaks kiitmata, kui see ei vasta koolituse õppekava kohta kehtestatud nõuetele.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud täienduskoolitusasutus võib läbi viia juhi ja saatja eksami, kui Põllumajandus- ja Toiduamet on heaks kiitnud täienduskoolitusasutuse koostatud eksami ülesehituse ja läbiviimise korra. Põllumajandus- ja Toiduamet otsustab juhi ja saatja eksami ülesehituse ja läbiviimise korra heaks kiita või jätta need heaks kiitmata 20 tööpäeva jooksul korra saamisest arvates.

(4) Enne käesoleva paragrahvi lõigetes 2 ja 3 nimetatud koolituse õppekava ning eksami ülesehituse ja läbiviimise korra muutmist peab Põllumajandus- ja Toiduamet heaks kiitma täienduskoolitusasutuse kavandatavad muudatused. Põllumajandus- ja Toiduamet otsustab nimetatud muudatused heaks kiita või jätta need heaks kiitmata 20 tööpäeva jooksul kavandatavate muudatuste saamisest arvates.

(5) Täienduskoolitusasutus edastab Põllumajandus- ja Toiduametile juhi ja saatja eksami sooritanud isiku ees- ja perekonnanime ning andmed tema sünniaja, sünnikoha ja kodakondsuse kohta kolme tööpäeva jooksul eksami toimumisest arvates.

[RT I, 16.06.2016, 3- jõust. 01.09.2016]

§ 20⁷. Maanteeveovahendi juhi ja saatja pädevustunnistus

Käesoleva seaduse § 20⁶ lõikes 1 nimetatud eksami sooritamise kohta väljastab Põllumajandus- ja Toiduamet eksami sooritanud isikule nõukogu määruse (EÜ) nr 1/2005 kohase pädevustunnistuse.

[RT I, 16.06.2016, 3- jõust. 01.09.2016]

§ 21.–§ 24. [Kehtetud -RT I 2007, 23, 119- jõust. 01.04.2007]

7. peatükk LOOMADE VÕISTLUSED, AVALIK NÄITAMINE JA MÜÜK

§ 25. Loomade võistlused

[RT I 2004, 38, 257- jõust. 01.05.2004]

(1) Loomade võistlusi (edaspidi *võistlus*) tuleb korraldada kooskõlas veterinaarseadusega.

[RT I, 17.11.2021, 1- jõust. 01.12.2021]

(2) Võistlustel osalevatele või sel eesmärgil treenitavatele loomadele on keelatud manustada igasuguseid looma võimeid mõjutavaid või mõjutada võivaid aineid.

(3) [Kehtetu -RT I 2004, 38, 257- jõust. 01.05.2004]

§ 26. Nõuded võistluste korraldamise kohta

[RT I 2004, 38, 257- jõust. 01.05.2004]

(1) Võistlustel peab olema kohal kutsetegevuse luba omav veterinaararst.

[RT I, 06.06.2014, 1- jõust. 01.07.2014]

(2) Võistluste veterinaararst peab:

- 1) jälgima loomakaitseõuete täitmist võistluse kestel;
- 2) kontrollima looma võistluskõlblikkust;
- 3) kontrollima võistlustel kasutatava varustuse ja abivahendite sobivust;
- 4) andma loomale esmaabi ja määrama vajaduse korral edasise ravi;
- 5) otsustama hädaseisundis looma hukkamise;
- 6) ebasoodsate ilmastikutingimuste korral tegema võistluse korraldajale ettepaneku võistluste ärajätmiseks.

(3) [Kehtetu -RT I 2004, 38, 257- jõust. 01.05.2004]

§ 27. Loomade avalik näitamine

(1) Loomi on lubatud avalikult näidata loomaaias, samuti loomanäitusel, -võistlusel, -laadal, -oksjonil või loomade kokkutoomisega seotud muul avalikul üritusel vastavalt veterinaarseadusele.

[RT I, 17.11.2021, 1- jõust. 01.12.2021]

(2) Tehistingimustes kasvatatud kalu ja loomadega kaupleva isiku loomi võib avalikult näidata ärilisel eesmärgil, kui on tagatud loomade heaolu ja on täidetud nende pidamise nõuded. Eelnimetatud tingimustel võib akvaariumikalude demonstreerida ka ruumide sisekujunduses.

[RT I 2007, 23, 119- jõust. 01.04.2007]

(3) Loomanäitusel, -võistlusel, -laadal, -oksjonil või loomade kokkutoomisega seotud muul avalikul üritusel on lubatud kasutada üksnes sellist tehistingimustes sündinud looma, kelle liigimased käitumisharjumused või eluviisid seda võimaldavad ilma looma tervist kahjustamata.

[RT I, 11.10.2017, 1- jõust. 01.06.2018]

(3¹) Nende loomaliikide ja alamliikide loetelu, kuhu kuuluvaid loomi on lubatud loomanäitusel, -võistlusel, -laadal, -oksjonil või loomade kokkutoomisega seotud muul avalikul üritusel kasutada, kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

[RT I, 11.10.2017, 1- jõust. 01.06.2018]

(4) Looma on keelatud kasutada loomanäitusel, -võistlusel, -laadal, -oksjonil või loomade kokkutoomisega seotud muul avalikul üritusel, kui sellega võib kaasneda talle valu, kannatuste või vigastuste põhjustamine, samuti on keelatud looma treenida viisil, mis põhjustab talle valu, kannatusi või vigastusi.

[RT I 2010, 34, 183- jõust. 23.06.2010]

(5) Näitusel on keelatud avalikult näidata Eestis alaliselt elavale isikule või Eestis asuvalle juriidilisele isikule kuuluvat Eestis sündinud koera, kelle kõrvu ja saba on lõigatud ilma meditsiinilise näidustusega. Näitusel võib avalikult näidata lõigatud sabaga koera, kelle saba lõikamine on lubatud käesoleva seaduse § 9 lõike 2 alusel.

§ 28. Loomaaed

(1) Loomaaed on koht, kus loomi alaliselt peetakse avalikuks näitamiseks seitse või enam päeva aastas.

(2) Loomaaed peab olema planeeritud ja ehitatud selliselt, et oleks tagatud loomade tervis ja heaolu ning välditud loomade põgenemine.

(3) Loomaaias planeering ja ehitised peavad vastama [Vabariigi Valitsuse](#)kehtestatud nõuetele.

(4) Loomade avalikul näitamisel loomaaias peab nende tervis ja heaolu olema tagatud nõuetekohase pidamisega. Loomaaias uuritakse loomi, teavitatakse avalikkust näidatavate loomade liikidest ja nende looduslikest elupaikadest, samuti levitatakse loomakaitsealast teavet.

§ 29. Loomaaiapidaja loakohustus

Loomaaias pidamiseks peab olema tegevusluba.

[RT I, 29.06.2014, 1- jõust. 01.07.2014]

§ 29¹. Tegevusloa taotlemine

(1) Tegevusloa taotluse lahendab Keskkonnaamet tegevusloa andmise või andmisest keeldumisega 60 päeva jooksul taotluse esitamisest arvates.

(2) Tegevusloa taotluses esitatakse lisaks majandustegevuse seadustiku üldosa seaduses sätestatud järgmised andmed ja dokumendid:

- 1) loomaaia nime olemasolu korral loomaaia nimi;
- 2) taotleja senise tegevuse ja loomaaiaga seonduva kavandatava tegevuse kirjeldus;
- 3) loomaaia tegevuseks vajaliku maa-ala kuulumist taotlejale või selle kasutusõigust tõendavad dokumendid;
- 4) loomaaia loomaliikide loetelu, milles on märgitud ka loomaliigi ladinakeelne nimetus ja loomaaeda kavandatav isendite hulk;
- 5) loomaaia juhtkonna ametikohtade loetelu koos ametijuhenditega ja loa taotlemise ajal täitmata ametikohtade loetelu;
- 6) ülevaade loomaaia ehitistest või loomaaia ehitusprojekt koos ehitiste valmidusastme kirjeldusega;
- 7) järgmise majandusaasta vältel ehituseks ja loomaaia pidamiseks vajalike vahendite kalkulatsioon koos rahaliste vahendite kavandatava allika kirjeldusega.

[RT I, 29.06.2014, 1- jõust. 01.07.2014]

§ 29². Tegevusloa kontrolliesse

Tegevusluba antakse isikule, kui on täidetud järgmised nõuded:

- 1) loomaaia projekt vastab loomaaia planeeringule esitatavatele nõuetele;
- 2) isikul on loomaaias töötamiseks sobiva erialase ettevalmistusega töötajad ning piisavad rahalised vahendid loomaaia ehitamiseks ja käesoleva seaduse § 28 lõikes 4 nimetatud ülesannete täitmiseks.

[RT I, 29.06.2014, 1- jõust. 01.07.2014]

§ 30. Loomaaia tegevusloa väljastamisest keeldumine

[Kehtetu -RT I, 29.06.2014, 1- jõust. 01.07.2014]

§ 31. Loomaaia tegevusloa peatamine

[Kehtetu -RT I, 29.06.2014, 1- jõust. 01.07.2014]

§ 32. Nõuded loomaia tegevuse lõpetamise kohta

(1) Loomaia tegevuse lõpetamisel peab tegevusloa omanik tagama loomade tervise ja heaolu, korraldama seal peetavate loomade edasise elu või eutanaasia.

(2) Korrakaitseorgan peab jälgima, et loomaia tegevuse lõpetamisel oleks tagatud käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatu nõuetekohane täitmine. Vajaduse korral peab käesoleva paragrahvi lõike 1 täitmise korraldama korrakaitseorgan. Sel juhul on korrakaitseorganil õigus nõuda peatatud tegevusloa omanikult tehtud toimingutega kaasnevate mõistlike kulutuste hüvitamist.

§ 33. Tehingud loomadega

(1) Looma müük või muul viisil tasu eest või tasuta üleandmine alla 16 aasta vanusele isikule on lubatud ainult tema vanema või seadusliku esindaja nõusolekul, kui seadusega ei ole sätestatud teisiti.

(2) Loom ei või olla loterii, õnnemängu ega muu sarnase ürituse võiduks.

§ 33¹. Lemmikloomade pidamine kaupluses

(1) Kaupluses müügiks pakutavat lemmiklooma on keelatud pidada kaupluse vaateaknal.

(2) Kaupluses müügiks pakutavale lemmikloomale tuleb tagada tema normaalseks elutegevuseks vajalik piisavalt rahulik ja vaikne keskkond. Kaupluses tuleb välistada müügiks pakutava lemmiklooma ja kaupluse külastaja vaheline füüsiline kontakt ilma kaupluse töötaja järelevalveta.

(3) Kaupluses müügiks pakutava lemmiklooma puur, terraarium ja akvaarium peavad olema samas ruumis müüdavatest lemmikloomatarvetest ja loomasöödast eraldatud vaheseina või muu eraldamist võimaldava vahendiga.

[RT I 2007, 23, 119- jõust. 01.09.2007]

8. peatükk KATSELOOMADE KAITSE

[RT I 2001, 93, 566- jõust. 01.01.2002]

§ 34. Loomkatse ja loomkatseprojekt

(1) Loomkatse käesoleva seaduse tähenduses on katselooma lubatud teaduslikul või hariduslikul eesmärgil kasutamine, mis võib põhjustada loomale valu, kannatusi või vigastusi, mis on võrdsed sellega või suuremad sellest, mida põhjustab hea veterinaartava kohaselt tehtav nõelatorge. Loomkatse on ka tegevus, mis võib põhjustada loomale eelnimetatud määral valu, kannatusi või vigastusi ja mis kavatselt või tõenäoliselt lõpeb looma sünni, koorumise või surmaga või mille käigus luuakse geneetiliselt muundatud aretusliini ja säilitatakse seda. Loomkatse ei hõlma katselooma hukkamist tema kudede või elundite kasutamise eesmärgil.

(2) Loomkatse käesoleva seaduse tähenduses on ka katselooma kasutamine käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud eesmärkidel koos valutustamisega.

(3) Käesoleva seaduse tähenduses ei loeta loomkatseks veterinaarravimi müügiloo saamiseks tehtavat kliinilist katset ning loomkatsega mitteseotud veterinaarset menetlust, põllumajanduslikku tegevust ega tegevust, mille peamine eesmärk on looma identifitseerimine lubatud vahendiga ja meetodil.

(4) Loomkatseprojekt käesoleva seaduse tähenduses on tööprogramm, millel on määratud teaduslik eesmärk ja mis hõlmab ühte või mitut loomkatset.

(5) Loomkatseprojekti võib koostada isik (edaspidi *loomkatseprojekti kavandaja*), kellel on vähemalt magistrikraad või sellele vastav kvalifikatsioon veterinaarmeditsiini, meditsiini, bioloogia või muul loomkatseprojektiga seotud alal ning kes on läbinud käesoleva seaduse §-s 41⁴ nimetatud loomkatse läbiviimise ja loomkatseprojekti kavandamise koolituse ning sooritanud eksami.

[RT I, 18.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

§ 34¹. Loomkatse asendamise, vähendamise ja täiustamise nõue

Loomkatse kavandamisel ja läbiviimisel järgitakse asendamise, vähendamise ja täiustamise nõuet, mille kohaselt:

- 1) valitakse võimaluse korral loomkatse asemel muu teaduslikult rahuldav meetod või katsestrateegia, mille puhul elusaid katseloomi ei kasutata;
 - 2) vähendatakse loomkatseprojekti kasutatavate katseloomade arvu miinimumini, arvestades, et selline vähendamine veel ei kahjusta loomkatseprojekti eesmärki;
 - 3) täiustatakse katseloomade kasvatamist, pidamist ja hooldamist ning loomkatses kasutatavaid meetodeid, kõrvaldades katseloomadele põhjustatava võimaliku valu, kannatuse, stressi või püsiva kahjustuse või vähendades neid miinimumini.
- [RT I, 04.01.2019, 13- jõust. 15.01.2019]

§ 35. Loomkatse läbiviimise lubatud eesmärk

Loomkatse võib teaduslikul või hariduslikul eesmärgil läbi viia järgmistel juhtudel:

- 1) alusuuring;
 - 2) siirdeuuring või rakendusuuring, mille eesmärk on inimesel, loomal või taimel esineva haiguse, tervisehäire või nende mõju ennetamine, diagnoosimine või ravimine;
- [RT I, 04.01.2019, 13- jõust. 15.01.2019]
- 3) siirdeuuring või rakendusuuring, mille eesmärk on inimese, looma või taime füsioloogilise seisundi tuvastamine, hindamine, reguleerimine või muutmise;
- [RT I, 04.01.2019, 13- jõust. 15.01.2019]
- 4) siirdeuuring või rakendusuuring, mille eesmärk on loomade heaolu või põllumajandusloomade pidamise tingimuste parandamine;
- [RT I, 04.01.2019, 13- jõust. 15.01.2019]
- 5) käesoleva paragrahvi punktides 2–4 nimetatud eesmärgil ravimite, toidu ning muude ainete ja toodete arendamine ja tootmine ning nende kvaliteedi, tõhususe ja ohutuse kontroll;
 - 6) loodusliku keskkonna kaitsmine inimese või looma heaolu või tervise huvides;
 - 7) uuring, mille eesmärk on loomaliigi säilitamine;
 - 8) kõrghariduse või kutsehariduse omandamine või täienduskoolitus;
- [RT I, 23.03.2015, 5- jõust. 01.07.2015]
- 9) kohtuekspertiisi uuring.
- [RT I, 18.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

§ 36. Loomkatse läbiviimise piirangud

(1) Loomkatse käesoleva seaduse §-s 35 loetletud eesmärgil on keelatud, kui loomkatse eesmärgi võib saavutada, kasutades muud Euroopa Liidu õigusakti alusel tunnustatud meetodit või katsestrateegiat, mis ei näe ette katselooma kasutamist.

[RT I, 04.01.2019, 13- jõust. 15.01.2019]

(2) Loomkatse ilma anesteesiata on keelatud, kui katsega kaasneb raske vigastus, mis võib põhjustada loomale tugevat valu.

[RT I, 04.01.2019, 13- jõust. 15.01.2019]

(2¹) Loomkatse on keelatud, kui sellega kaasneb loomale tugev valu, kannatus või stress, mis kestab tõenäoliselt kaua ja mida ei saa leevendada.

[RT I, 04.01.2019, 13- jõust. 15.01.2019]

(3) Loomkatses on keelatud kasutada looduses vabalt elavat looma, välja arvatud juhul, kui on teaduslikult põhjendatud, et loomkatse eesmärgi saavutamiseks ei piisa muu katselooma kasutamisest.

(4) Loomkatses on keelatud kasutada hulkuvat looma, välja arvatud juhul, kui:

- 1) on teaduslikult põhjendatud, et loomkatse eesmärgi saavutamiseks ei piisa muu katselooma kasutamisest;
- 2) on oluline vajadus uuringu järele, mis käsitleb hulkuvate loomade tervist ja heaolu või tõsist ohtu keskkonnale või inimese või looma tervisele.

(5) Loomkatset on keelatud läbi viia relvade ja laskemoona täiustamise ning tubakatoodete arendamise eesmärgil.

(6) Loomkatset on keelatud läbi viia terviseohutusnõuetele vastavuse tõendamiseks kosmeetikatoote puhul, mis:

- 1) lastakse turule ja tehakse kättesaadavaks lõpptarbijale;
- 2) on kosmeetikatoote katseeksplar või kavand, mida ei ole partiina toodetud, kuid mille järgi toode valmistatakse või arendatakse lõplikult välja.

(7) Loomkatset on keelatud läbi viia kosmeetikatoote koostisainete või nende kombinatsioonide terviseohutusnõuetele vastavuse tõendamiseks alates kuupäevast, millal see katse peab olema asendatud vähemalt ühe komisjoni määruse (EÜ) nr 440/2008, millega kehtestatakse katsemeetodid vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 1907/2006, mis käsitleb kemikaalide registreerimist, hindamist, autoriseerimist ja piiramist (REACH) (ELT L 142, 31.05.2008, lk 1–739), või nõukogu direktiivi 76/768/EMÜ liikmesriikides kosmeetikatoodete kohta vastuvõetud õigusaktide ühtlustamise kohta (EÜT L 262, 27.09.1976, lk 169–200) IX lisas loetletud valideeritud meetodiga.

(8) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 1907/2006, mis käsitleb kemikaalide registreerimist, hindamist, autoriseerimist ja piiramist (REACH) ja millega asutatakse Euroopa Kemikaaliamet ning muudetakse

direktiivi 1999/45/EÜ ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EMÜ) nr 793/93, komisjoni määrus (EÜ) nr 1488/94 ning samuti nõukogu direktiiv 76/769/EMÜ ja komisjoni direktiivid 91/155/EMÜ, 93/67/EMÜ, 93/105/EÜ ja 2000/21/EÜ (ELT L 396, 30.12.2006, lk 1–850), või biotsiidiseadusega sätestatud toimikutes nõutud andmete saamise eesmärgil tohib loomkatset teha kas Euroopa Kemikaaliameti otsuse alusel või Terviseameti nõusolekul.

[RT I, 18.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

(9) Loomkatse põhjendamatu kordamist välditakse ja sellel eesmärgil hoitakse end kursis Euroopa Komisjonile edastatud teiste Euroopa Liidu liikmesriikide asjakohaste andmetega Euroopa Liidu õigusaktide alusel läbi viidud loomkatsete kohta. Loomkatset võib korrata, kui seoses eelnimetatud andmetega on rahvatervise, ohutuse või keskkonna kaitseks vaja teha edasisi loomkatseid.

[RT I, 04.01.2019, 13- jõust. 15.01.2019]

§ 37. Ohustatud liiki kuuluva looma kasutamine loomkatses

(1) Loomkatses on keelatud kasutada Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2010/63/EL teaduslikel eesmärkidel kasutatavate loomade kaitse kohta (ELT L 276, 20.10.2010, lk 33–79) artikli 7 lõikes 1 nimetatud looma, välja arvatud juhul, kui loomkatse on kooskõlas looduskaitseadusega ja loomkatse eesmärgiks on käesoleva seaduse § 35 punktides 2, 5 ja 7 nimetatud eesmärk ning on teaduslikult põhjendatud, et loomkatse eesmärgi saavutamiseks ei piisa muu katselooma kasutamisest.

(2) Käesoleva paragrahvi lõiget 1 ei kohaldata ühegi ahviliste liigi suhtes.

[RT I, 18.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

§ 37¹. Ahviliste kasutamine loomkatses

(1) Loomkatses on keelatud kasutada ahvilist, välja arvatud juhul, kui on teaduslikult põhjendatud, et loomkatse eesmärgi saavutamiseks ei piisa muu katselooma kasutamisest, ja kui katse eesmärk on:

- 1) käesoleva seaduse § 35 punktis 2 nimetatud eesmärk ja loomkatse viiakse läbi inimesele eluohtliku või invaliidistava kliinilise seisundi ennetamiseks, diagnoosimiseks või ravimiseks;
- 2) käesoleva seaduse § 35 punktis 7 nimetatud eesmärk.

(2) Loomkatset on keelatud läbi viia, kui käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud eesmärgil tehtava loomkatsega kaasneb tugev kauakestev valu või stress, mida ei ole võimalik leevendada.

(3) Loomkatses on lubatud kasutada Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2010/63/EL II lisas loetletud ahvilisi nimetatud lisas kehtestatud tingimustel ja juhul, kui ahvilised on tehistingimustes kasvanud loomade järglased või kui nad pärinevad jätkusuutlikust kolooniast.

(4) Jätkusuutlik koloonia käesoleva seaduse tähenduses on koloonia, milles looma paljundamiseks kasutatakse vaid kolooniasiseselt või teisest kolooniast saadud, kuid mitte loodusest kinni püütud looma ja milles looma peetakse viisil, mis tagab tema harjumise inimesega.

(4¹) Loomkatses võib kasutada ka käesoleva paragrahvi lõikes 3 sätestatud päritolu nõudele mittevastavaid ahvilisi, kui on teaduslikult põhjendatud, et loomkatse eesmärgi saavutamiseks ei piisa selliste ahviliste kasutamisest, kes on tehistingimustes kasvanud loomade järglased või pärinevad jätkusuutlikust kolooniast.

[RT I, 04.01.2019, 13- jõust. 15.01.2019]

(5) Loomkatses on keelatud kasutada inimahve.

[RT I, 18.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

§ 38. Katseloom

(1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2010/63/EL I lisas nimetatud katseloom peab olema kasvatatud katseloomade kasvatamiseks tegevusloa saanud ettevõtja ettevõttes.

(2) Loomkatses võib kasutada ka käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud katselooma, kes ei ole kasvatatud katseloomade kasvatamiseks tegevusloa saanud ettevõtja ettevõttes, kui on teaduslikult põhjendatud, et loomkatse eesmärgi saavutamiseks ei piisa nimetatud ettevõttes kasvatatud looma kasutamisest.

[RT I, 29.06.2014, 1- jõust. 01.07.2014]

§ 38¹. Katseloomade pidamine

Katseloomade pidamisel järgitakse lisaks käesoleva seaduse § 3 lõikes 2 sätestatudle järgmisi nõudeid:

- 1) katseloomade füsioloogiliste ja etoloogiliste vajaduste rahuldamist piiratakse nii vähe kui võimalik;
- 2) mikrokliimat, milles katseloomi kasvatatakse, peetakse või kasutatakse, kontrollitakse iga päev;

3) koostatakse plaan, mille järgimisega tagatakse, et katseloomade pidamisel tuvastatud puudus või välditav valu, kannatus, stress või kahjustus kõrvaldatakse nii ruttu kui võimalik;

4) katseloomi veetakse sobivates tingimustes.

[RT I, 04.01.2019, 13- jõust. 15.01.2019]

§ 39. Loakohustus katseloomadega varustamisel ja kasvatamisel ning katseloomade kasutamisel

[RT I, 29.06.2014, 1- jõust. 01.07.2014]

(1) Ettevõtjal peab olema tegevusluba tegutsemiseks ettevõttes, kus tegeletakse:

1) katseloomadega varustamisega;

2) katseloomade kasvatamisega;

3) katseloomade kasutamiseega.

[RT I, 29.06.2014, 1- jõust. 01.07.2014]

(2) Tegevusluba annab ettevõtjale õiguse majandustegevuse alustamiseks ja teostamiseks üksnes tegevusloas märgitud ettevõttes või ettevõtte osas. Tegevusluba kehtib kuni viis aastat.

[RT I, 29.06.2014, 1- jõust. 01.07.2014]

(3) Katseloomade kasvatamise, katseloomadega varustamise ja katseloomade kasutamise ettevõttele esitatavad nõuded kehtestab valdkonna eest vastutav ministermäärusega.

[RT I, 29.06.2014, 1- jõust. 01.07.2014]

(4) Loomkatse viiakse läbi katseloomade kasutamise ettevõttes, välja arvatud juhul, kui on teaduslikult põhjendatud, et seda on vaja teha väljaspool nimetatud ettevõtet, näiteks looduskeskkonnas, loomakasvatushoones, -rajatises, looma pidamiseks piiritletud alal või loomaaias, milles tegutsemiseks ei ole antud tegevusluba katseloomade kasutamiseks.

[RT I, 04.01.2019, 13- jõust. 15.01.2019]

§ 40. Katseloomade kasvatamiseks, katseloomadega varustamiseks ja katseloomade kasutamiseks tegevusloa taotlemine

[RT I, 29.06.2014, 1- jõust. 01.07.2014]

(1) Tegevusloa taotluse lahendab tegevusloa andmisega või andmisest keeldumisega Põllumajandus- ja Toiduamet.

(2) Tegevusloa taotluses esitatakse lisaks majandustegevuse seadustiku üldosa seaduses sätestatud järgmised andmed ja dokumendid:

1) asendiplaan koos vee ja kanalisatsiooni välisvõrkude plaaniga;

2) ruumide plaan koos seadmete paigutuse ning vee ja kanalisatsiooni sisevõrkude plaaniga;

3) andmed kasutatud viimistlusmaterjalide kohta;

4) puhastamis- ja desinfitseerimisplaan, mis sisaldab andmeid veovahendite, seadmete ja ruumide puhastamiseks ning desinfitseerimiseks rakendatavate meetmete ja kasutatavate ainete kohta;

5) kahjuritõrjeplaan koos andmetega kahjurite tõrjeks rakendatavate meetmete kohta;

6) andmed kütte- ja ventilatsioonisüsteemide kohta;

7) hädaolukorras tegutsemise plaan, mis sisaldab tegutsemise juhiseid katseloomade tervise ja heaolu tagamiseks;

8) andmed jäätmekäitluse korraldamise kohta.

(3) Käesolevas paragrahvis nimetatud andmed kantakse põllumajandusloomade registrisse.

[RT I, 17.11.2021, 1- jõust. 01.12.2021]

(4) Katseloomade kasvatamiseks, katseloomadega varustamiseks ja katseloomade kasutamiseks tegevusluba taotlev ettevõtja on kohustatud enne taotluse esitamist tasuma taotluse lahendamise eest riigilõivu riigilõivuseaduses sätestatud määras.

[RT I, 29.06.2014, 1- jõust. 01.07.2014]

§ 40¹. Katseloomade kasvatamise, katseloomadega varustamise ja katseloomade kasutamise tegevusloa kontrolli

Ettevõtjale antakse tegevusluba, kui tema katseloomade kasvatamise, katseloomadega varustamise või katseloomade kasutamise ettevõtte vastab käesoleva seaduse ja selle alusel kehtestatud õigusaktide nõuetele.

§ 40². Katseloomade kasvatamise, katseloomadega varustamise ja katseloomade kasutamise tegevusloa kõrvaltingimused

Tegevusloale lisatakse järgmised kõrvaltingimused:

1) ettevõtte tegevuse nõuetekohasuse eest vastutava isiku nimi ja kontaktandmed;

2) katseloomade heaolu ja hooldamise eest vastutava isiku nimi ja kontaktandmed;

3) selle isiku nimi ja kontaktandmed, kes tagab katseloomadega tegeleva töötaja ligipääsu teabele ettevõttes peetavate loomaliikide kohta;

4) ettevõtte töötajate hariduse ja pädevuse eest vastutava isiku nimi ja kontaktandmed;

5) selle veterinaararsti või asjakohase kvalifikatsiooniga isiku nimi ja kontaktandmed, kelle ülesanne on anda nõu katseloomade heaolu ja ravi küsimustes;

6) tegevusloa tähtaeg.

[RT I, 04.01.2019, 13- jõust. 15.01.2019]

§ 40³. Majandustegevusega seotud asjaolude muutumisest teatamise kohustus

(1) Majandustegevuse muutmise kavatsuse teates ja majandustegevuse muutumise teates esitab ettevõtja majandustegevuse seadustiku üldosa seaduse § 30 lõikes 3 nimetatud kirjelduse või andmed.

(2) Kui ettevõtja majandustegevus ei vasta asjaolude muutmise või muutumise korral enam tegevusloa kontrollieseme nõuetele ja võib negatiivselt mõjutada katseloomade heaolu, peab ettevõtja katseloomade heaolu tagamise eesmärgil kas:

1) muudatustest loobuma;

2) viima oma tegevuse või kavandatavad muudatused tegevusloa kontrollieseme nõuetega kooskõlla või

3) taotlema tegevusloa muutmist või uut tegevusloa.

[RT I, 04.01.2019, 13- jõust. 15.01.2019]

§ 41.–§ 41³. [Kehtetud -RT I, 29.06.2014, 1- jõust. 01.07.2014]

§ 41⁴. Katseloomade hooldamise ja hukkamise, loomkatse läbiviimise ja loomkatseprojekti kavandamise koolitus

(1) Katseloomade hooldamise ja hukkamise, loomkatse läbiviimise ning loomkatseprojekti kavandamisega vahetult tegelev füüsiline isik on läbinud asjakohase koolituse ja sooritanud eksami ning tal on seda tõendav tunnistus.

(2) Katseloomade hooldamise ja hukkamise, loomkatse läbiviimise ning loomkatseprojekti kavandamise koolitust viib läbi Maaeluministeeriumi heakskiidetud programmi alusel täienduskoolitusasutus täiskasvanute koolituse seaduses, kutseõppeasutuse seaduses ja käesolevas seaduses sätestatud nõuete kohaselt.

[RT I, 23.03.2015, 5- jõust. 01.07.2015]

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud täienduskoolitusasutus koostab katseloomade hooldamise ja hukkamise, loomkatse läbiviimise ning loomkatseprojekti kavandamise koolituse programmi, arvestades katseloomade hooldamise ja hukkamise, loomkatse läbiviimise ning loomkatseprojekti kavandamisega tegelevate isikute ülesannetest ja vastutusest tulenevaid erisusi, ning esitab selle Maaeluministeeriumile heakskiitmiseks.

[RT I, 23.03.2015, 5- jõust. 01.07.2015]

(4) Maaeluministeerium otsustab käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud koolituse programmi heaks kiita või jätta selle heaks kiitmata 20 tööpäeva jooksul selle saamisest arvates.

(5) Maaeluministeerium jätab käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud koolituse programmi heaks kiitmata, kui see ei vasta selle kohta kehtestatud nõuetele.

(6) Katseloomade hooldamise ja hukkamise, loomkatse läbiviimise ning loomkatseprojekti kavandamise eksami sooritamise kohta väljastab koolitusasutus eksami sooritanud isikule asjakohase tunnistuse.

(7) Täpsemad nõuded katseloomade hooldamise ja hukkamise, loomkatse läbiviimise ning loomkatseprojekti kavandamise koolituse programmi ja koolitusel käsitletavate teemade kohta kehtestab [valdkonna eest vastutav ministermäärusega](#).

[RT I, 18.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

§ 42. Katseloomade pidamine

[Kehtetu -RT I, 18.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

§ 42¹. Katseloomade kasvatamise, katseloomadega varustamise ja katseloomade kasutamise ettevõtte töötajad ning katseloomade heaolu dokumendid

[RT I, 04.01.2019, 13- jõust. 15.01.2019]

(1) Katseloomade kasvatamise, katseloomadega varustamise ja katseloomade kasutamise ettevõttes peab kohapeal olema piisavalt töötajaid.

(2) Katseloomade hooldamise ja hukkamise ning loomkatse läbiviimisega vahetult tegelevale füüsilisele isikule, kes alustab tööd sellise katseloomade liigiga, millega tal ei ole varasemat töökogemust, määratakse ettevõttes katseloomade heaolu tagamise eesmärgil juhendaja. Juhendaja juhendab ja hindab töötajat seni, kuni töötaja

on omandanud pädevuse iseseisvaks tööks katseloomadega nii, et ta ei põhjusta neile tarbetut valu, kannatusi, stressi ega püsivaid kahjustusi.

(3) Kui katseloomade hooldamise ja hukkamise ning loomkatse läbiviimisega vahetult tegelev füüsiline isik ei ole viie aasta jooksul osalenud üheski loomkatseprojektis või töötanud katseloomade kasvatamise, katseloomadega varustamise või katseloomade kasutamise ettevõttes, loetakse tema pädevus iseseisvaks tööks katseloomadega kaotatuks ja talle määratakse töö alustamisel ettevõttes juhendaja käesoleva paragrahvi lõike 2 kohaselt.

(4) Katseloomade kasvatamisega, katseloomadega varustamisega või katseloomade kasutamise tegelev isik määrab oma ettevõttes asjakohase ettevalmistusega isiku, kes viibib tööajal ettevõttes kohapeal ning kes:

- 1) vastutab ettevõttes peetavate loomade heaolu ja hooldamise eest;
- 2) tagab katseloomadega tegelevale töötajale ligipääsu teabele ettevõttes peetavate loomaliikide kohta;
- 3) vastutab selle eest, et ettevõtte töötajad on asjakohase haridusega ja pädevad, osalevad täienduskoolitusel ning vajaduse korral töötavad asjakohase isiku juhendamisel, kuni nad on omandanud pädevuse iseseisvaks töötamiseks.

(5) Katseloomade kasvatamisega, katseloomadega varustamisega või katseloomade kasutamise tegelev isik määrab veterinaararsti, kes on pädev katseloomade meditsiini alal, või vajaduse korral asjakohase kvalifikatsiooniga isiku, kelle ülesanne on anda nõu katseloomade heaolu ja ravi küsimustes.

(6) Katseloomade kasvatamisega, katseloomadega varustamisega või katseloomade kasutamise tegelev isik koostab oma ettevõttes katseloomade heaolu ja tervise tagamiseks asjakohased dokumendid, järgides käesoleva seaduse § 39 lõike 3 alusel kehtestatud nõudeid.

[RT I, 04.01.2019, 13- jõust. 15.01.2019]

§ 42². Loomade heaolu üksus

(1) Katseloomade kasvatamisega, katseloomadega varustamisega või katseloomade kasutamise tegelev isik moodustab loomade heaolu üksuse, kuhu kuuluvad vähemalt käesoleva seaduse § 42¹ lõike 4 punktis 1 ja lõikes 5 nimetatud isikud, kelle ülesanne on anda nõu katselooma heaolu, ravi ja hooldamise küsimustes. Katseloomade kasutamise ettevõttes kuulub loomade heaolu üksusesse ka vähemalt üks isik, kellel on teaduskraad meditsiini, bioloogia või muul asjakohasel alal ja kellel on loomkatse läbiviimise kogemus.

[RT I, 04.01.2019, 13- jõust. 15.01.2019]

(2) Loomade heaolu üksuse täpsemad ülesanded kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega.

[RT I, 18.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

§ 42³. Katseloomade märgistamine ja katseloomade üle arvestuse pidamine

(1) Katseloomana kasutatavad koer, kass ja ahviline märgistatakse enne emapiimast võõrutamist jäävalt ja kordumatult vähimat valu põhjustaval viisil.

(2) Enne emapiimast võõrutamist koera, kassi või ahvilise ühest ettevõtte teisest üleviimise korral tuleb looma ema identifitseerimist võimaldav dokumentatsioon kuni looma märgistamiseni alles hoida. Märgistamata võõrutatud koera, kassi või ahvilise ettevõttesse toomise korral märgistatakse loom esimesel võimalusel.

(3) Katseloomade kasvatamisega, katseloomadega varustamisega või katseloomade kasutamise tegelev isik peab katseloomade üle arvestust.

(4) Pärast koera, kassi ja ahvilise sündi luuakse tema kohta võimalikult kiiresti isiklik toimik, millesse kantakse andmed looma kohta.

(5) Täpsemad nõuded katseloomade üle arvestuse pidamise kohta, sealhulgas arvestuses kajastatavate andmete loetelu, kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega.

(6) Katseloomade kasvatamisega, katseloomadega varustamisega või katseloomade kasutamise tegelev isik säilitab arvestuse andmeid vähemalt viis aastat katselooma surmast või võõrandamisest arvates. Koera, kassi ja ahvilise isiklike toimikuid säilitatakse vähemalt kolm aastat katselooma surmast või võõrandamisest arvates.

[RT I, 18.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

§ 43. Loomkatse läbiviimise kord

(1) Loomkatse võib läbi viia loomkatseprojekti loas määratud tingimustel.

[RT I, 18.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

(2) Loomkatse valikul eelistatakse sellist loomkatset, mis annab kõige tõenäolisemalt rahuldava tulemuse ning:

- 1) milles kasutatakse võimalikult vähe katseloomi;
- 2) milles kasutatakse sellisesse liiki kuuluvaid katseloomi, kelle võime kogeda valu, kannatusi ja stressi on väikseim ning kellele põhjustatavad võimalikud püsivad kahjustused on väikseimad;
- 3) millega põhjustatakse katseloomadele võimalikult vähe valu, kannatusi, stressi või püsivaid kahjustusi.

[RT I, 04.01.2019, 13- jõust. 15.01.2019]

(3) Loomkatse viiakse läbi üldise või kohaliku anesteesia mõju all, kasutades analgeesiat või muud asjakohast meetodit, millega tagatakse, et katselooma valu, kannatused ja stress oleksid võimalikult väiksed.

[RT I, 04.01.2019, 13- jõust. 15.01.2019]

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 3 sätestatud anesteesia kasutamise nõuet ei kohaldata, kui:

1) loomkatsega põhjustatakse katseloomale valu, kannatusi või stressi vähem võrreldes looma heaolu

kahjustamisega anesteesiast kasutades või

2) anesteesia ei sobi katse eesmärgiga.

[RT I, 04.01.2019, 13- jõust. 15.01.2019]

(4¹) Kui katseloom võib anesteesia lõppedes tunda valu, kasutatakse tema suhtes ennetavat ja operatsioonijärgset analgeesiat või muud asjakohast valu vähendavat meetodit, välja arvatud juhul, kui on teaduslikult põhjendatud, et see ei sobi katse eesmärgiga.

[RT I, 04.01.2019, 13- jõust. 15.01.2019]

(4²) Keelatud on manustada katseloomale ilma piisava anesteesia või analgeesiata sellist ravimit, mis takistab või piirab valu väljanäitamist. Kui katseloomale kavatakse nimetatud ravimit manustada, esitatakse loomkatseprojekti loa taotlemisel teaduslik põhjendus koos üksikasjaliku anesteesia- või analgeesiarežiimi kirjeldusega.

[RT I, 04.01.2019, 13- jõust. 15.01.2019]

(5) Võimaluse korral välditakse loomkatse lõpp-punktina katselooma surma, asendades selle varasema ja humaanse lõpp-punktiga. Kui loomkatse lõpp-punktina ei ole katselooma surma võimalik vältida, kavandatakse katse nii, et selle tulemusena sureb nii vähe katseloomi kui võimalik, vähendatakse katselooma kannatuste kestust ja raskust nii palju kui võimalik ning tagatakse loomale võimalikult valutult surm.

[RT I, 04.01.2019, 13- jõust. 15.01.2019]

(5¹) Loomkatse eesmärgi saavutamise korral võetakse viivitamata meetmed katselooma kannatuste vähendamiseks.

[RT I, 04.01.2019, 13- jõust. 15.01.2019]

(5²) Loomkatse loetakse lõpetatuks, kui selle jaoks enam vaatlusi ei tehta, või geneetiliselt muundatud aretusliini puhul siis, kui järeltulijal ei täheldata ega eeldata enam valu, kannatusi, stressi või püsivat kahjustust, mis on võrdne nõelatorke põhjustatuga või sellest suurem.

[RT I, 04.01.2019, 13- jõust. 15.01.2019]

(6) Loomkatse lõppedes otsustab veterinaararst või asjakohase ettevalmistusega isik katselooma ellujätmise või hukkamise. Katseloom hukatakse, kui ta peaks muidu tõenäoliselt püsivalt kogema mõõdukat või tugevat valu, kannatusi või stressi või kui talle põhjustatakse püsivaid kahjustusi.

[RT I, 04.01.2019, 13- jõust. 15.01.2019]

(6¹) Kui katseloom jäetakse pärast loomkatse lõppemist ellu, võimaldatakse talle tema tervislikule seisundile vastav hooldus ja pidamine.

[RT I, 04.01.2019, 13- jõust. 15.01.2019]

(7) Kui katselooma tervise seisund seda võimaldab, kui ei ole ohtu inimese või looma tervisele ega keskkonnale ning kui on tagatud looma heaolu, võib ellujäetud looma paigutada sobivasse uude elukohta või viia tagasi sobivasse elukeskkonda, loomakasvatushoonesse või -rajatisse või looma pidamiseks piiritletud alale.

[RT I, 18.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

§ 43¹. Loomkatse raskusastmed

(1) Loomkatse raskusastmed valu, kannatuste, stressi ja püsivate kahjustuste põhjustamise järgi on: taastumatu elutegevusega, leebe, mõõdukas ja raske.

[RT I, 04.01.2019, 13- jõust. 15.01.2019]

(2) Katselooma võib raskes loomkatse kasutada üksnes üks kord. Mõõdukas või leebes loomkatse kasutatud katselooma võib korduvalt kasutada juhul, kui veterinaararsti hinnangul, võttes arvesse looma elu jooksul kogutut, on looma tervise seisund ja heaolu taastunud ning järgmine loomkatse on leebe, mõõdukas või taastumatu elutegevusega katse.

(3) Loomkatse raskusastmete määratlused ja loomkatse liigitamise täpsemad nõuded raskusastmete järgi kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#) määrusega.

[RT I, 18.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

§ 44. Loomkatse dokumentatsioon

- (1) Loomkatse tuleb protokollida.
- (2) Loomkatse protokollis peavad kajastuma loomkatse kohta olulised andmed, nagu loomkatse läbiviimise aeg, loomkatseprojekti eest vastutav isik, kaasatud isik, kasutatud loomade arv, ahviliste puhul nende päritolu ja liik, loomkatse käik, sealhulgas teave loomkatse tegeliku raskusastme kohta, ning loomkatse lõppemise aeg.
- (3) Loomkatse protokollivi vormi kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.
- (4) Loomanik peab katseloomade üle kas paberil või elektrooniliselt pidevat arvestust, milles kajastatakse katseloomade arv, nendega läbiviidud katsed ja katselooma saatus pärast loomkatse lõppu.
- (5) Loomanik säilitab loomkatse protokolle ja katseloomade arvestuse andmeid viis aastat loomkatse lõppemisest arvates.
- (6) Loomanik esitab iga eelmisel aastal läbiviidud või poolelioleva loomkatse kohta protokollid Maaeluministeeriumile 1. veebruariks.
[RT I, 18.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

§ 45. Loomkatse läbiviimise luba ja loa andja

- (1) Loomkatseprojekti läbiviimiseks peab olema loomkatseprojekti luba (edaspidi *luba*). Loale märgitakse loomkatseprojekti loa omaniku ja loomkatseprojekti eest vastutava isiku nimi ja aadress, loomkatseprojekti läbiviimise koht, loomkatseprojekti hindamisest tulenevad eritingimused, sealhulgas loomkatseprojekti järeelhindamise vajadus, ning vajaduse korral muud loomkatseprojekti läbiviimise tingimused.
[RT I, 04.01.2019, 13- jõust. 15.01.2019]
- (2) Loa annab valdkonna eest vastutava ministri moodustatud loomkatseprojekti loakomisjon.
- (3) Loomkatseprojekti loakomisjoni moodustamise korra ja töökorra kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.
- (4) Loomkatseprojekti loakomisjoni (edaspidi *loaandja*) liikmete tegevust rahastatakse Maaeluministeeriumi eelarve kaudu.
[RT I, 18.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

§ 45¹. Loomkatseprojekti hindamine

- (1) Luba antakse üksnes sellise loomkatseprojekti läbiviimiseks, mida on hinnatud ja millega hõlmatud katsetele on määratud raskusastmed ning millele on loomkatseprojekti loakomisjon andnud positiivse hinnangu.
- (2) Loomkatseprojekti hinnatakse projekti liigile sobiva üksikasjalikkusega, kontrollides, kas:
 - 1) loomkatseprojekt on põhjendatud teaduslikust või hariduslikust seisukohast või õigusaktiga ette nähtud;
 - 2) loomkatseprojekti eesmärk õigustab katseloomade kasutamist;
 - 3) loomkatseprojekt on kavandatud nii, et see võimaldab teha katseid nii humaanselt ja keskkonnasäästlikult kui võimalik.
- (3) Loomkatseprojekti hindamise käigus:
 - 1) hinnatakse loomkatseprojekti eesmärke, eeldatavat teaduslikku kasu või hariduslikku väärtust;
 - 2) hinnatakse loomkatseprojekti vastavust asendamise, vähendamise ja täiustamise nõudele;
 - 3) hinnatakse katsete raskusastmeid ja määratakse need;
 - 4) analüüsitakse loomkatseprojekti kasu ja kahju, et hinnata, kas loomadele kannatuste, valu ja stressina tekitatud kahju on eetilisi kaalutlusi arvesse võttes oodatava tulemuse nimel õigustatud ja võib lõpptulemusena olla kasulik inimestele, loomadele või keskkonnale;
 - 5) hinnatakse käesolevas seaduses loomkatse läbiviimisel lubatud erandite tegemiseks esitatud põhjendusi;
 - 6) määratakse kindlaks, kas ja millal tuleb loomkatseprojekti järeelhindata.
- (4) Loomkatseprojekti hinnatakse läbipaistvalt ja erapooletult.
[RT I, 04.01.2019, 13- jõust. 15.01.2019]

§ 46. Loomkatse läbiviijad

- (1) Loomkatseprojekti ja selle raames tehtava loomkatse läbiviija on loomanik.
- (2) Loomkatseprojekti eest vastutaval isikul peab olema vähemalt magistrikraad või sellele vastav kvalifikatsioon veterinaarmeditsiini, meditsiini, bioloogia või muul loomkatseprojektiga seotud alal ning ta peab olema läbinud käesoleva seaduse §-s 41⁴ nimetatud loomkatse läbiviimise ja loomkatseprojekti kavandamise koolituse ning sooritanud eksami.
- (3) Kui loomkatseprojekti eest vastutav isik on juriidiline isik, on käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud nõuded täidetud, kui nendele vastab tema heaks lepingu alusel tegutsev füüsiline isik.

(3¹) Loomkatseprojekti eest vastutav isik tagab, et:

- 1) loomkatse käigus katseloomale tarbetu valu, kannatuste, stressi või püsiva kahjustuse põhjustamine lõpetatakse;
- 2) loomkatseprojekt viiakse läbi loas määratud tingimustel ning juhul, kui loomkatseprojekt ei vasta loa tingimustele, võetakse sobivad meetmed selle parandamiseks ja märgitakse need loomkatse protokollis.

[RT I, 04.01.2019, 13- jõust. 15.01.2019]

(4) Loomkatseprojekti kaasatud isik peab olema läbinud käesoleva seaduse §-s 41⁴ nimetatud loomkatse läbiviimise koolituse ja sooritanud eksami. Kuni eksami sooritamiseni võib ta töötada eksami sooritanud isiku juhendamisel ja vastutusel.

[RT I, 18.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

§ 47. Loa taotlemine

(1) Loa saamiseks esitab loomkatseprojekti eest vastutav isik või isik, kes on saanud tegevusloa tegutsemiseks katseloomade kasutamise ettevõttes, loaandjale vormikohase kirjaliku taotluse (edaspidi *loataotlus*) koos selles märgitud andmeid tõendavate dokumentidega.

[RT I, 29.06.2014, 1- jõust. 01.07.2014]

(2) Loataotluses märgitakse andmed loomkatseprojekti kavandaja, loomkatseprojekti eest vastutava isiku, kaasatud isiku, kasutada kavatsetavate katseloomade ja geneetiliselt muundatud loomade ning loomkatseprojekti läbiviimise aja ja koha kohta, põhjendatakse loomkatseprojekti vajadust, kasutada kavatsetava loomaliigi valikut ja loomade arvu ning loetletakse ja kirjeldatakse loomadel rakendatavaid menetlusi. Geneetiliselt muundatud loomaga loomkatse läbiviimise korral märgitakse loataotluses lisaks eelnimetatud andmetele ka teave doonori, vastuvõtja ja vanemorganismi, geneetilise muundamise, seire, kontrolli ja jäätmekäitluse kohta ning loataotlusele lisatakse õnnetusjuhtumi korral rakendatavate erakorraliste abinõude plaan.

[RT I, 18.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

(3) Loomkatseprojekti loataotluse vormid kehtestab valdkonna eest vastutav minister määrusega.

[RT I, 18.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

(4) Loaandja teatab loa taotlejale kirjalikult nii kiiresti kui võimalik tähtaja, mille jooksul tehakse loa andmise või sellest keeldumise otsus.

[RT I, 28.12.2017, 2- jõust. 01.02.2018]

(5) Geneetiliselt muundatud loomaga loomkatse läbiviimiseks edastab loaandja loataotluse ja sellele lisatud dokumentide koopiaid arvamuse andmiseks geneetiliselt muundatud organismide keskkonda viimise seaduse §-s 5 nimetatud geenitehnoloogia komisjonile. Loaandja arvestab loa andmise või loa andmisest keeldumise otsustamisel geenitehnoloogia komisjoni arvamust. Läbiviidud loomkatseprojekti jätkuprojekti tegemiseks loa taotlemise korral ei pea loaandja loataotluse ja sellele lisatud dokumentide koopiaid geenitehnoloogia komisjonile edastama.

[RT I, 04.01.2019, 13- jõust. 15.01.2019]

(6) Looduses vabalt elava loomaga loomkatse läbiviimiseks edastab loaandja loataotluse ja sellele lisatud dokumentide koopiaid arvamuse andmiseks Keskkonnaametile. Loaandja arvestab loa andmise või loa andmisest keeldumise otsustamisel Keskkonnaameti arvamust.

[RT I, 18.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

(7) Loaandja otsustab loa andmise või sellest keeldumise 40 tööpäeva jooksul nõuetekohase loataotluse saamisest arvates.

[RT I, 18.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

(8) Loaandja võib käesoleva paragrahvi lõikes 7 nimetatud tähtaega pikendada üks kord kuni 15 tööpäeva, kui taotletakse luba täiendavat ekspertiisi nõudva loomkatseprojekti läbiviimiseks või kui loomkatseprojekt hõlmab mitut valdkonda. Tähtaja pikendamisest teavitatakse loa taotlejat kirjalikult enne käesoleva paragrahvi lõikes 7 nimetatud tähtaja lõppu, põhjendades tähtaja pikendamist.

[RT I, 04.01.2019, 13- jõust. 15.01.2019]

(9) Loataotlust ja selle lisadokumente, loa ära kirja ja muid loomkatseprojektiga seotud dokumente säilitatakse vähemalt kolm aastat loomkatseprojekti lõpetamisest arvates.

[RT I, 04.01.2019, 13- jõust. 15.01.2019]

(10) Sellise loomkatseprojektiga seotud dokumente, mida on vaja järele hinnata, säilitatakse vähemalt järelehindamise lõpuni.

[RT I, 04.01.2019, 13- jõust. 15.01.2019]

§ 48. Loa andmine ja kehtivus ning teabe avaldamine

[RT I, 04.01.2019, 13- jõust. 15.01.2019]

(1) Luba antakse taotletud tingimustel kuni viieks aastaks ja see kehtib kuni tähtaja möödumiseni, loa kehtivuse kaotamiseni või loa kehtetuks tunnistamiseni.

[RT I, 18.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

(1¹) Nende loomkatseprojektide, mille läbiviimiseks on antud luba, mittetehnilised kokkuvõtted avaldatakse Maaeluministeeriumi veebilehel. Samuti avaldatakse Maaeluministeeriumi veebilehel igal aastal käesoleva seaduse § 44 lõike 6 kohaselt esitatud protokollide põhjal kogutav statistiline teave, mis käsitleb katseloomade kasutamist loomkatsetes, sealhulgas teave loomkatsete tegeliku raskusastme kohta ning loomkatsetes kasutatavate ahviliste päritolu ja liikide kohta.

[RT I, 04.01.2019, 13- jõust. 15.01.2019]

(2) Luba kaotab kehtivuse füüsilisest isikust loaomaniku surma või juriidilisest isikust loaomaniku lõppemise korral.

(3) Loa võib tunnistada kehtetuks loaandja otsusega:

[RT I, 04.01.2019, 13- jõust. 15.01.2019]

1) loaomaniku taotluse alusel;

2) kui riikliku või haldusjärelevalve teostamisel selgub, et loa taotlemisel on esitatud valeandmeid, on rikutud loal märgitud tingimusi, käesolevat seadust või selle alusel kehtestatud õigusaktide nõudeid.

[RT I, 13.03.2014, 4- jõust. 01.07.2014]

(4) Loa tähtaja möödumise, kehtivuse kaotamise või kehtetuks tunnistamise korral tagab loomkatseprojekti eest vastutav isik, et loomkatseprojektis kasutatud või kasutada kavatsatud katseloomade heaolu ei halvene.

[RT I, 04.01.2019, 13- jõust. 15.01.2019]

§ 49. Loa andmisest keeldumine

(1) Loaandja võib loa andmisest keelduda, kui:

1) loomkatseprojekti kavandaja, loa taotleja, loomkatseprojekti eest vastutav isik või loomkatseprojekti kaasatud isik ei vasta käesoleva seaduse nõuetele;

[RT I, 18.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

2) loa taotlemisel on esitatud valeandmeid;

3) loomkatse läbiviimine ei ole põhjendatud;

4) taotluses kirjeldatud loomkatse ei vasta käesoleva seaduse nõuetele;

5) loomkatse võib põhjustada tõsist ohtu keskkonnale või inimese või looma tervisele.

[RT I, 18.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

(2) [Kehtetu -RT I 2002, 61, 375- jõust. 01.08.2002]

§ 50. Loa tingimuste muutmine

(1) Kui loomkatseprojekti muudetakse selliselt, et see ei vasta enam loas määratud tingimustele ja võib negatiivselt mõjutada loomkatseprojektis kasutatavate katseloomade heaolu, taotleb loaomanik uut luba.

(2) Uus luba väljastatakse üksnes siis, kui loaandja on andnud loomkatseprojekti muudatuse kohta positiivse hinnangu.

[RT I, 04.01.2019, 13- jõust. 15.01.2019]

§ 51. Katseloomana kasutatavate koerte, kasside ja ahviliste märgistamine

[Kehtetu -RT I, 18.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

§ 51¹. Loomkatseprojekti järelhindamine

(1) Loaandja teeb loomkatseprojekti järelhindamise raske loomkatse puhul ja juhul kui loomkatseprojekti raames tehtud loomkatses on kasutatud ahvilisi.

[RT I, 04.01.2019, 13- jõust. 15.01.2019]

(2) Loomkatseprojekti järelhindamisel hinnatakse loomkatse protokollil alusel loomkatseprojekti eesmärgi saavutamist ja loomadele põhjustatud kahju, võttes arvesse kasutatud katseloomade arvu, liiki ja loomkatse raskusastmeid ning muid asjaolusid, mis aitavad kaasa loomkatse asendamise, vähendamise ja täiustamise nõude kohaldamisele.

[RT I, 04.01.2019, 13- jõust. 15.01.2019]

§ 51². Katseloomade kaitse komitee ja katseloomade kaitse komisjon

(1) Katseloomade kaitse komitee nõustab loaandjat, loomade heaolu üksust ja korrakaitseorganit katseloomade pidamise ja loomkatses katseloomade kasutamise küsimustes.

(2) Katseloomade kaitse komitee ülesandeid täidab Maaeluministeerium.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud ülesannete täitmisel võib Maaeluministeerium pöörduda arvamuse saamiseks valdkonna eest vastutava ministri moodustatud nõuandva õigusega katseloomade kaitse komisjoni poole, mille koosseisu kaasatakse asjatundjaid järgmistest valdkondadest:

- 1) katseloomade kasvatamine;
- 2) katseloomadega varustamine;
- 3) katseloomade kasutamine.

(4) Katseloomade kaitse komisjoni tegevust rahastatakse Maaeluministeeriumi eelarve kaudu.

[RT I, 18.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

9. peatükk

GENEETILISELT MUUNDATUD LOOMADE KAITSE LOOMKATSE LÄBIVIIMISEL

[RT I 2001, 93, 566- jõust. 01.01.2002]

§ 52. Geneetiliselt muundatud loom

(1) Geneetiliselt muundatud loom käesoleva seaduse tähenduses on igasugune paljunemiseks või päriliku info ülekandmiseks võimeline organism, kelle pärilikku infot on muudetud viisil, mis looduslikul teel ei ole võimalik ja mis on loetletud geneetiliselt muundatud organismide keskkonda viimise seaduse §-s 3.

[RT I, 18.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

(2) Käesolevat peatükki ei rakendata geneetiliselt muundatud loomade suhtes, keda on turustatud või keskkonda viidud kooskõlas käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud seadusega, samuti geneetiliselt muundatud mikroorganismide suhtes.

§ 53. Geneetiliselt muundatud loomaga loomkatse läbiviimise loa taotlemine

(1) Geneetiliselt muundatud loomaga loomkatse läbiviimise loa taotlemisel peab loataotleja koos taotlusega esitada loomkatse riskianalüüsi.

(2) Loomkatse riskianalüüs peab sisaldama geneetiliselt muundatud loomaga loomkatse läbiviimisel tekkida võivaid ohte, nende tagajärgi ja riski vähendamise tegevuskava.

(3) Nõuded loomkatse riskianalüüsi koostamise kohta ja riskianalüüsis nõutavad andmed kehtestab [Vabariigi Valitsus](#) või tema volitatud minister määrusega.

§ 54. Geneetiliselt muundatud loomaga loomkatse läbiviimisest teavitamine

(1) Loomkatse läbiviija on kohustatud loaandjat viivitamatult teavitama järgmistest geneetiliselt muundatud loomaga loomkatse läbiviimise käigus ilmnenu asjaoludest:

- 1) õnnetusjuhtumid;
- 2) loataotluse läbivaatamise ajal teatavaks saanud andmed kasutatavate ruumide või geneetiliselt muundatud loomade ohtlikkuse kohta;
- 3) pärast loa andmist teatavaks saanud andmed kasutatavate ruumide või geneetiliselt muundatud loomade ohtlikkuse kohta;
- 4) kavatsus kasutada geneetiliselt muundatud loomi taotletust erineval viisil.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 loetletud asjaolude ilmnemisel peab loomkatse läbiviija viivitamatult esitama uue loataotluse ja viima katsetingimused vastavusse uute nõudmistega.

(3) Käesoleva paragrahvi lõike 1 punktides 2 ja 3 sätestatud asjaolude ilmnemisel tuleb peatada loa taotlemise menetlus uue loataotluse esitamiseni või loomkatse läbiviimine uue loa andmiseni.

§ 55. Avalikkuse teavitamine

(1) Geneetiliselt muundatud loomaga loomkatse läbiviimise loa andmisest teatab loaandja ametlikus väljaandes Ametlikud Teadaanded.

(2) Vajaduse korral võib loaandja geneetiliselt muundatud loomaga loomkatse läbiviimiseks loa anda avatud menetluse korras, tehes seda kooskõlas andmete konfidentsiaalsuse nõudega ja vastavalt geneetiliselt muundatud organismide keskkonda viimise seaduse §-le 10.

[RT I 2002, 61, 375- jõust. 01.08.2002]

§ 56. Ettevaatusabinõud

Loomkatse läbiviija peab enne geneetiliselt muundatud loomaga loomkatse läbiviimist ja selleks ettenähtud ruumide kasutamist:

- 1) koostama erakorraliste abinõude plaani inimeste ja keskkonna kaitseks õnnetusjuhtumi korral; [RT I, 11.10.2017, 1- jõust. 01.06.2018]
- 2) teavitama potentsiaalselt ohustatud isikuid vajalikul viisil ohutusmeetmetest ja õigest käitumisest õnnetusjuhtumi korral. Seda teavet peab loomkatse läbiviija sobivate ajavahemike järel ajakohastama ning avalikkusele kättesaadavaks tegema.

§ 57. Õnnetusjuhtum

(1) Õnnetusjuhtum on geneetiliselt muundatud loomade märkimisväärse ulatusega ja ettekatsemata lahtipääsemine loomkatse käigus, mis võib olla ohtlik inimeste tervisele ja keskkonnale.

(2) Loomkatse läbiviija peab õnnetusjuhtumi korral kohe teavitama loaandjat ja esitama alljärgneva teabe:

- 1) õnnetusjuhtumi asjaolud;
- 2) õnnetusjuhtumiga seotud geneetiliselt muundatud loomade identiteet ja hulk;
- 3) mis tahes muu teave, mis aitab määratleda õnnetusjuhtumi mõju inimeste tervisele ja keskkonnale;
- 4) rakendatud abinõud.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud teabe saamise korral on loaandja kohustatud:

- 1) tagama kõigi vajalike abinõude rakendamise;
- 2) koguma võimaluste piires õnnetuse täielikuks analüüsiks vajalikku teavet ja andma vajaduse korral soovitusi samasuguste õnnetusjuhtumite vältimiseks ja nende mõjude vähendamiseks tulevikus.

(4) Loomkatse läbiviija peab kõrvaldama geneetiliselt muundatud looma keskkonnast ja likvideerima selle looma keskkonda sattumisega põhjustatud keskkonnakahjustuse.

(5) Kui loomkatse läbiviija ei kõrvalda geneetiliselt muundatud looma keskkonnast ega likvideeri selle looma keskkonda sattumisega põhjustatud keskkonnakahjustust, teeb seda korrakaitseorgan. Keskkonnakahjustuse likvideerijal on keskkonnavastutuse seaduse § 26 kohaselt õigus nõuda likvideerimisega kaasnenud mõistlike kulutuste hüvitamist loomkatse läbiviijalt.

[RT I, 18.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

(6) Keskkonnakahjustuse likvideerimise tulemuslikkuse hindamist korraldab loaandja kahjustuse põhjustaja kulul.

(7) Loaandja peab õnnetusjuhtumid dokumenteerima. Andmed õnnetusjuhtumite kohta tuleb säilitada loomkatse läbiviimise taotluse materjalide juures vastavalt käesoleva seaduse § 45 lõikele 6.

§ 58. Geneetiliselt muundatud loomadega läbiviidavate katsete piiramine

(1) Loaandja võib ajutiselt piirata või keelata loomkatsete läbiviimise geneetiliselt muundatud loomadega, kui on kindlaid tõendeid, et need ohustavad inimeste tervist või keskkonda.

(2) Kui loaandja saab pärast loa andmist teada, et loomkatse läbiviimisel ei täideta või ei täideta nõuetekohaselt loa kehtestatud tingimusi, võib loaandja nõuda loomkatse läbiviijalt katsetingimuste muutmist, katse peatamist või lõpetamist.

§ 59. Andmete konfidentsiaalsus

Geneetiliselt muundatud loomaga loomkatse läbiviimise taotleja võib lootaotluses teha põhjendatud ettepaneku käsitleda esitatud andmeid konfidentsiaalsena vastavalt geneetiliselt muundatud organismide keskkonda viimise seaduse §-le 23.

10. peatükk RIIKLIK JÄRELEVALVE

§ 60. Riiklik ja haldusjärevalve

[RT I, 13.03.2014, 4- jõust. 01.07.2014]

(1) Riiklikku ja haldusjärevalvet käesoleva seaduse ja selle alusel kehtestatud õigusaktide nõuete täitmise üle teostavad Põllumajandus- ja Toiduamet ning Keskkonnaamet.

[RT I, 10.07.2020, 2- jõust. 01.01.2021]

(2) Keskkonnaamet teostab riiklikku järevalvet looduses vabalt elavate loomade kohta käesolevas seaduses kehtestatud nõuete täitmise üle.

[RT I, 10.07.2020, 2- jõust. 01.01.2021]

(2¹) Põllumajandus- ja Toiduameti teostatav riiklik järelevalve, välja arvatud katseloomade puhul, on riiklik veterinaarjärelevalve veterinaarseaduse tähenduses ja seda teostatakse samas seaduses sätestatud korras. [RT I, 17.11.2021, 1- jõust. 01.12.2021]

(3) Katseloomade kaitse nõuete täitmise üle riikliku järelevalve teostamisel kohaldatakse lisaks käesolevas peatükis sätestatud nõuetele ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2010/63/EL artiklis 34 sätestatud nõudeid. [RT I, 13.03.2014, 4- jõust. 01.07.2014]

§ 60¹. Riikliku järelevalve erimeetmed

Korrakaitseorgan võib käesolevas seaduses sätestatud riikliku järelevalve teostamiseks kohaldada korrakaitseaduse §-des 30, 31, 32, 45, 49, 50, 51, 52 ja 53 sätestatud riikliku järelevalve erimeetmeid korrakaitseaduses sätestatud alusel ja korras. [RT I, 13.03.2014, 4- jõust. 01.07.2014]

§ 60². Vahetu sunni kasutamine

Korrakaitseorganil on lubatud kasutada füüsilist jõudu korrakaitseaduses sätestatud alusel ja korras. [RT I, 13.03.2014, 4- jõust. 01.07.2014]

§ 61. Riikliku järelevalve teostamine

[Kehtetu -RT I, 13.03.2014, 4- jõust. 01.07.2014]

§ 62. Sunniraha määr

Ettekirjutuse täitmata jätmise korral on asendustäitmise ja sunniraha seaduses sätestatud korras rakendatava sunniraha ülemmäär 13 000 eurot. [RT I, 13.03.2014, 4- jõust. 01.07.2014]

§ 63. [Kehtetu -RT I 2002, 61, 375- jõust. 01.08.2002]

§ 64. Looma nõuetekohase pidamisega seotud kohustuse ülevõtmine

[RT I, 30.12.2020, 3- jõust. 10.01.2021]

(1) Käesoleva seaduse nõuete olulise rikkumise korral või Põllumajandus- ja Toiduameti ettekirjutuse täitmata jätmise või mittenõuetekohase täitmise korral on Põllumajandus- ja Toiduametil õigus täitmiseks üle võtta need loomapidaja kohustused, mis on seotud looma nõuetekohase pidamisega (edaspidi *looma nõuetekohase pidamisega seotud kohustus*).

(2) Põllumajandus- ja Toiduamet võtab looma nõuetekohase pidamisega seotud kohustuse täitmiseks üle käesolevas seaduses ning asendustäitmise ja sunniraha seaduses sätestatud alusel ja korras, rakendades asendustäitmist.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud looma nõuetekohase pidamisega seotud kohustuse ülevõtmisega samal ajal võib Põllumajandus- ja Toiduamet võtta looma tema senisest asukohast ära ja paigutada loomade pidamiseks ettenähtud kohta, kui looma jätmise senisesse asukohta ohustab tema tervist või elu või ei võimalda Põllumajandus- ja Toiduametil täita looma nõuetekohase pidamisega seotud kohustust.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud looma nõuetekohase pidamisega seotud kohustuse ülevõtmise korral paneb Põllumajandus- ja Toiduamet loomapidajale, kellelt looma nõuetekohase pidamisega seotud kohustus on üle võetud, ettekirjutusega kohustuse loom võõrandada või korraldada looma hukkamine ettekirjutusega määratud viisil ja tingimustel. Nimetatud ettekirjutus sisaldab ka hoiatust, et ettekirjutuse tähtjaks täitmata jätmise korral rakendatakse asendustäitmist.

(5) Põllumajandus- ja Toiduamet määrab looma võõrandamiseks või hukkamise korraldamiseks lühima mõistliku tähtaja, arvestades juhtumi asjaolusid.

(6) Kui looma tervise seisundi tõttu ei ole võimalik rakendada käesoleva paragrahvi lõigetes 3–5 sätestatud ilma looma tervist või elu ohustamata või loomapidajast tuleneval muul põhjusel, rakendab Põllumajandus- ja Toiduamet käesolevas seaduses ning asendustäitmise ja sunniraha seaduses sätestatud alusel ja korras asendustäitmist, korraldades looma võõrandamise või hukkamise.

(7) Käesoleva paragrahvi lõikes 3 sätestatud looma senisest asukohast äravõtmine ja loomade pidamiseks ettenähtud kohta paigutamine protokollitakse. Loomapidajale, kellelt looma nõuetekohase pidamisega seotud kohustuse ülevõtmisega samal ajal loom tema senisest asukohast ära võetakse ja loomade pidamiseks ettenähtud kohta paigutatakse, väljastab Põllumajandus- ja Toiduamet viivitamata protokoll koopia, milles muu hulgas

märgitakse looma senisest asukohast äravõtmise ja loomade pidamiseks ettenähtud kohta paigutamise aeg, õiguslik alus ja põhjus.

[RT I, 30.12.2020, 3- jõust. 10.01.2021]

§ 64¹. Looma äravõtmise eritingimused seoses juriidilisest isikust loomaomaniku suhtes algatatud pankrotimenetlusega

[Kehtetu -RT I, 30.12.2020, 3- jõust. 10.01.2021]

§ 64². Looma nõuetekohase pidamisega seotud kohustuse ülevõtmisel tehtud ettekirjutuse täitmata jätmine

(1) Kui loom ei ole käesoleva seaduse § 64 lõikes 4 nimetatud ettekirjutuses määratud tähtaja jooksul võõrandatud või hukatud, korraldab Põllumajandus- ja Toiduamet loomapidaja kulul looma võõrandamise käesolevas seaduses sätestatud juhul ja korras või loomapidaja kulul looma hukkamise asendustäitmise ja sunniraha seaduses asendustäitmise kohta sätestatud korras.

(2) Lemmiklooma võõrandab Põllumajandus- ja Toiduamet isikule, kes asendustäitmise korras seda looma pidas.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud võõrandamine protokollitakse. Lemmiklooma võõrandamise kohta väljastab Põllumajandus- ja Toiduamet loomapidajale viivitamata kirjaliku teatise.

(4) Põllumajandusloomu hukkamise korraldab Põllumajandus- ja Toiduamet loomapidaja kulul asendustäitmise ja sunniraha seaduses asendustäitmise kohta sätestatud korras.

(5) Käesoleva paragrahvi lõikes 4 sätestatud hukkamine protokollitakse asendustäitmise ja sunniraha seaduse kohaselt. Looma hukkamise dokumenteerib Põllumajandus- ja Toiduamet.

(6) Kui põllumajandusloom on kõrge aretusväärtusega tõupuhas aretusloom ja kui looma terviseseisund seda võimaldab, võib Põllumajandus- ja Toiduamet korraldada loomapidaja kulul sellise looma võõrandamise käesolevas seaduses sätestatud korras.

[RT I, 30.12.2020, 3- jõust. 10.01.2021]

§ 64³. Kõrge aretusväärtusega tõupuhta aretusloomu võõrandamise korraldamine

(1) Kõrge aretusväärtusega tõupuhas aretusloom võõrandatakse avalikul elektroonilisel enampakkumisel (edaspidi *enampakkumine*).

(2) Looma alghinna enampakkumisel, lähtudes looma harilikust väärtusest, ning enampakkumisel tehtavate pakkumiste sammu määrab Põllumajandus- ja Toiduamet.

(3) Teade enampakkumise kohta avaldatakse Põllumajandus- ja Toiduameti veebilehel ning oksjonikeskkonnas vähemalt kaks päeva enne enampakkumise algust. Teates märgitakse vähemalt enampakkumisel müüdava looma üldine kirjeldus, ostuhinna tasumise tähtaeg, müüdava loomaga tutvumise aeg ja koht ning enampakkumise alguse ja lõpu aeg.

(4) Loomapidaja, kellelt looma nõuetekohase pidamisega seotud kohustus on käesoleva seaduse § 64 lõike 1 kohaselt üle võetud, kuid looma ei ole tema senisest asukohast § 64 lõike 3 kohaselt ära võetud, ja asendustäitmist korraldab loomapidaja on kohustatud taluma looma enampakkumisega seotud toiminguid.

(5) Looma müügist saadud tulemi suhtes kohaldatakse käesoleva seaduse § 64⁸ lõigetes 2–4 sätestatud.

(6) Pärast looma müümist enampakkumise korras väljastab Põllumajandus- ja Toiduamet loomapidajale viivitamata selle kohta kirjaliku teatise.

(7) Käesolevas paragrahvis sätestatud võõrandamine protokollitakse. Enampakkumise dokumenteerib Põllumajandus- ja Toiduamet.

(8) **Valdkonna eest vastutav minister** võib määrusega kehtestada elektroonilise enampakkumise täpsema korra ja nõuded enampakkumise läbiviimise kohta.

[RT I, 30.12.2020, 3- jõust. 10.01.2021]

§ 64⁴. Enampakkumisel pakkuda võivad isikud

(1) Käesoleva seaduse § 64³ lõikes 1 nimetatud enampakkumisel ei saa osaleda isik, kellelt on müügiaks pakutava looma nõuetekohase pidamisega seotud kohustus üle võetud, loomakaitseseaduse või selle rakendusakti nõuete rikkumise eest kehtivat karistust omav isik ega isik, kelle suhtes on kohus kohaldanud karistusseadustiku §-st 52² tulenevat lisakaristust.

(2) Enampakkumisel võib pakkujana osaleda asendustäitmist korraldab loomapidaja.

[RT I, 30.12.2020, 3- jõust. 10.01.2021]

§ 64⁵. Enampakkumise kord

- (1) Tühine pakkumine lükatakse tagasi. Tühiseks pakkumiseks loetakse eelkõige:
 - 1) alghinnast väiksem pakkumine;
 - 2) käesoleva seaduse § 64⁴ lõikes 1 nimetatud isiku pakkumine;
 - 3) tingimuslik pakkumine.
- (2) Enampakkumisel tunnistatakse parimaks pakkumiseks enampakkumise lõppemisel tehtud kõrgeim pakkumine.
- (3) Põllumajandus- ja Toiduamet koostab enampakkumise lõppemise päevale järgneval tööpäeval enampakkumise akti, millele kirjutavad alla Põllumajandus- ja Toiduameti esindaja ning enampakkumise võitja.
- (4) Enampakkumise aktis märgitakse muu hulgas järgmised andmed:
 - 1) enampakkumisel müüdud looma andmed;
 - 2) enampakkumise võitja nimi, isiku- või registrikood;
 - 3) parima pakkumise hind ning selle tasumise viis ja tähtaeg;
 - 4) looma üleandmise tingimused.
- (5) Enampakkumise võitja tasub ostuhinna enampakkumise lõppemise päevale järgneval tööpäeval Põllumajandus- ja Toiduameti määratud kontole. Kui parima pakkumise teinud isik ei ole ettenähtud ajaks pakutud ostuhinda tasunud, loetakse ta pakkumisest loobunuks.
- (6) Kui enampakkumise võitja on pakkumisest loobunud, teatab Põllumajandus- ja Toiduamet sellest viivitamata isikule, kes tegi enampakkumisel paremuselt järgmise pakkumise. Kui paremuselt järgmise pakkumise teinud isik tasub oma pakutud ostuhinna selleks ettenähtud aja jooksul, tunnistab Põllumajandus- ja Toiduamet selle isiku enampakkumise võitjaks.
[RT I, 30.12.2020, 3- jõust. 10.01.2021]

§ 64⁶. Enampakkumise õiguslikud tagajärjed

- (1) Omand enampakkumisel müüdud loomale tekib asja üleandmisega enampakkumise akti alusel.
- (2) Asja müümisel läheb müüdava asja juhusliku hävimise riisiko üle ostjale looma üleandmise ajast arvates. Looma üleandmisest arvates kannab ostja kõik loomaga seotud kulud ja saab kogu kasu.
[RT I, 30.12.2020, 3- jõust. 10.01.2021]

§ 64⁷. Enampakkumise nurjumine

- (1) Põllumajandus- ja Toiduamet kuulutab enampakkumise nurjunuks, kui:
 - 1) enampakkumisele ei esitata ühtegi pakkumist;
 - 2) ostuhinda ei tasuta selleks ettenähtud aja jooksul.
- (2) Enampakkumise nurjumise korral korraldab Põllumajandus- ja Toiduamet looma hukkamise loomapidaja kulul asendustäitmise ja sunniraha seaduses asendustäitmise kohta sätestatud korras.
- (3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud hukkamine protokollitakse asendustäitmise ja sunniraha seaduse kohaselt. Looma hukkamise dokumenteerib Põllumajandus- ja Toiduamet.
- (4) Pärast looma hukkamist väljastab Põllumajandus- ja Toiduamet loomapidajale viivitamata selle kohta kirjaliku teatise.
[RT I, 30.12.2020, 3- jõust. 10.01.2021]

§ 64⁸. Looma nõuetekohase pidamisega seotud kohustuse täitmisel tekkinud kulu ja tulu

- (1) Põllumajandus- ja Toiduamet nõuab loomapidajalt, kellelt looma nõuetekohase pidamisega seotud kohustus on käesoleva seaduse § 64 lõike 1 alusel üle võetud ja kes on tähtaegselt täitnud temale ettekirjutusega pandud kohustuse loom võõrandada või korraldada looma hukkamine, looma nõuetekohase pidamisega seotud kulu sisse asendustäitmise ja sunniraha seaduses sätestatud korras.
- (2) Loomapidaja puhul, kellelt on käesoleva seaduse § 64 lõike 1 alusel looma nõuetekohase pidamisega seotud kohustus üle võetud, kuid kes ei ole käesoleva seaduse § 64 lõikes 4 nimetatud ettekirjutuses määratud tähtaja jooksul looma võõrandanud või hukanud ja kelle eest on selle kohustuse täitnud riik, teeb looma nõuetekohase pidamisega seotud kohustuse täitmisel tekkinud kulu ja tulu kindlaks Põllumajandus- ja Toiduamet.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud juhul arvab Põllumajandus- ja Toiduamet looma võõrandamisest või hukkamisest saadud tulust maha looma nõuetekohase pidamisega seotud kulu ja looma võõrandamise või hukkamise kulu.

(4) Kui looma võõrandamisest või hukkamisest saadud tulu on suurem kui looma nõuetekohase pidamisega seotud kulu ja looma võõrandamise või hukkamise kulu, makstakse ülejäänud summa välja loomapidajale, kellelt looma nõuetekohase pidamisega seotud kohustus üle võeti. Kui loomapidaja ei võta summat vastu ühe aasta jooksul asendustäitmise päevast arvates, kantakse see riigituludesse.

(5) Kui looma nõuetekohase pidamisega seotud kulu ja looma võõrandamise või hukkamise kulu on suurem kui looma võõrandamisest või hukkamisest saadud tulu, nõuab Põllumajandus- ja Toiduamet tegelikult kantud kulu sisse asendustäitmise ja sunniraha seaduses sätestatud korras loomapidajalt, kellelt looma nõuetekohase pidamisega seotud kohustus üle võeti.

(6) Kui looma nõuetekohase pidamisega seotud kohustuse ülevõtmise kulud osutuvad ettenägematult suureks, taotletakse Põllumajandus- ja Toiduametile looma nõuetekohase pidamisega seotud kulude katteks vahendid Vabariigi Valitsuse reservist.
[RT I, 30.12.2020, 3- jõust. 10.01.2021]

§ 65. Põllumajanduslooma pidamise keelu rakendamine

[RT I, 12.07.2014, 1- jõust. 01.01.2015]

Registreerimisele kuuluva põllumajanduslooma pidamise keelu kohtuotsuse ärakirja saadab kohus põllumajandusloomade registrisse kohtuotsuse jõustumisest arvates viie tööpäeva jooksul.
[RT I, 12.07.2014, 1- jõust. 01.01.2015]

§ 66. [Kehtetu -RT I 2007, 23, 119- jõust. 02.01.2008]

11. peatükk VASTUTUS

§ 66¹. Loomapidamisnõuete rikkumine

(1) Loomapidamisnõuete rikkumise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 200 trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 3200 eurot.
[RT I 2010, 22, 108- jõust. 01.01.2011]

§ 66². Looma suhtes lubamatu teo toimepanemine

(1) Looma suhtes lubamatu teo toimepanemise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 200 trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 3200 eurot.
[RT I 2010, 22, 108- jõust. 01.01.2011]

(3) [Kehtetu -RT I, 12.07.2014, 1- jõust. 01.01.2015]

§ 66³. [Kehtetu -RT I 2004, 38, 257- jõust. 01.05.2004]

§ 66⁴. Loomade võistluse ja looma avaliku näitamise nõuete rikkumine

[RT I, 12.07.2014, 1- jõust. 01.01.2015]

(1) Loomade võistluse ja looma avaliku näitamise nõuete rikkumise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 200 trahviühikut.
[RT I, 12.07.2014, 1- jõust. 01.01.2015]

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 3200 eurot.
[RT I 2010, 22, 108- jõust. 01.01.2011]

§ 66⁵. Looma vedamise kohta esitatavate nõuete rikkumine

(1) Looma vedamise kohta esitatavate nõuete rikkumise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 200 trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 3200 eurot.
[RT I 2010, 22, 108- jõust. 01.01.2011]

§ 66⁶. Looma tapmise või hukkamise kohta esitatavate nõuete rikkumine

(1) Looma tapmise või hukkamise kohta esitatavate nõuete rikkumise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 200 trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 3200 eurot.
[RT I 2010, 22, 108- jõust. 01.01.2011]

§ 66⁷. Looma ravimise ja muu veterinaarse menetluse nõuete rikkumine

(1) Looma ravimise või muu veterinaarse menetluse nõuete rikkumise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 200 trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 3200 eurot.
[RT I 2010, 22, 108- jõust. 01.01.2011]

§ 66⁸. Loomkatse loata tegemine või loomkatse tegemise nõuete rikkumine

(1) Loomkatse loata tegemise või loomkatse tegemise nõuete rikkumise eest – karistatakse rahatrahviga kuni 200 trahviühikut.

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 3200 eurot.
[RT I 2010, 22, 108- jõust. 01.01.2011]

§ 66⁹. [Kehtetu -RT I 2005, 61, 477- jõust. 01.12.2005]

§ 66¹⁰. Loomapidamise õiguseta isiku toimingud

(1) Mis tahes looma või teatud loomaliiki kuuluva looma pidamise eest isiku poolt, kellele on väärteto eest lisakaristusena mõistetud loomapidamise keeld, – karistatakse rahatrahviga kuni 200 trahviühikut.
[RT I, 12.07.2014, 1- jõust. 01.01.2015]

(2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahatrahviga kuni 3200 eurot.
[RT I 2010, 22, 108- jõust. 01.01.2011]

§ 66¹¹. Menetlus

(1) [Kehtetu -RT I, 12.07.2014, 1- jõust. 01.01.2015]

(2) Käesoleva seaduse §-des 66¹–66¹⁰ sätestatud väärtegade kohtuväline menetleja on:

1) Keskkonnaamet;

[RT I, 10.07.2020, 2- jõust. 01.01.2021]

2) Põllumajandus- ja Toiduamet;

3) Politsei- ja Piirivalveamet.

[RT I, 12.07.2014, 1- jõust. 01.01.2015]

(3) Käesoleva seaduse §-s 66² sätestatud väärtegu arutab kohus, kui väärtetoasja arutades on vaja otsustada loomapidamise õiguse äravõtmise.

[RT I 2007, 23, 119- jõust. 02.01.2008]

§ 67.–§ 76. [Kehtetud -RT I 2002, 63, 387- jõust. 01.09.2002]

12. peatükk

RAKENDUSSÄTTED

§ 77.–§ 81.[Käesolevast tekstist välja jäetud.]

§ 81¹. Üleminekusätted

(1) Loomapidajad, kes tegutsevad 2002. aasta 1. juulil, peavad täitma käesoleva seaduse § 3 lõike 4 alusel kehtestatud loomapidamishõudeid alates 2003. aasta 1. jaanuarist, kui nendes ei ole teatud nõuete täitmiseks ette nähtud hilisemat tähtpäeva.

[RT I 2001, 93, 566- jõust. 01.01.2002]

(2) Käesoleva seaduse jõustumise ajal tegutsev loomaaed peab omama loomaia tegevusluba alates 2003. aasta 1. jaanuarist.

[RT I 2001, 93, 566- jõust. 01.01.2002]

(3) Käesoleva seaduse § 27 lõikes 5 sätestatud keeldu kohaldatakse pärast 2006. aasta 1. jaanuari sündinud koerte suhtes.

[RT I 2005, 61, 477- jõust. 01.12.2005]

(4) Enne 2008. aasta 2. jaanuari kohtumenetlusse võetud loomapidamise õiguse äravõtmise asjad lahendatakse seni kehtinud alustel ja korras.

[RT I 2007, 23, 119- jõust. 02.01.2008]

(5) Käesoleva seaduse 2013. aasta 1. jaanuaril jõustunud nõudeid ei kohaldata sellise loomkatse läbiviimise suhtes, mille läbiviimiseks on enne nimetatud tähtpäeva antud luba, mis ei kehti kauem kui 2018. aasta 1. jaanuarini.

[RT I, 18.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

(6) Käesoleva seaduse alusel enne 2013. aasta 1. jaanuari tunnustatud katseloomade kasvatamise ettevõtte, katseloomadega varustamise ettevõtte ja katseloomade kasutamise ettevõtte tunnustamise otsused kehtivad 2016. aasta 31. detsembrini.

[RT I, 18.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

(7) Kui isik on enne 2013. aasta 1. jaanuari omandanud vähemalt kolmeaastase loomade tapmise ja sellega seotud toimingute tegemise kogemuse, loetakse see kuni 2015. aasta 8. detsembrini samaväärseks loomade tapmise koolituse läbimise ja eksami sooritamise ja isikule väljastatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1099/2009 artiklis 21 nimetatud tunnistus.

[RT I, 18.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

(8) Käesoleva paragrahvi lõikes 7 nimetatud isik esitab hiljemalt 2015. aasta 8. novembriks Veterinaar- ja Toiduametile andmed enne 2013. aasta 1. jaanuari omandatud vähemalt kolmeaastase loomade tapmise ja sellega seotud toimingute tegemise kogemuse kohta koos seda tõendavate dokumentide ärakirjadega.

[RT I, 18.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

(9) Kui käesoleva paragrahvi lõikes 8 nimetatud dokumentide alusel on isiku enne 2013. aasta 1. jaanuari omandatud vähemalt kolmeaastane loomade tapmise ja sellega seotud toimingute tegemise kogemus tõendatud, väljastab Veterinaar- ja Toiduamet 20 tööpäeva jooksul dokumentide esitamisest arvates isikule nõukogu määruse (EÜ) nr 1099/2009 artiklis 21 nimetatud tunnistuse.

[RT I, 18.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

(10) Käesoleva seaduse § 36 lõiked 6 ja 7 kehtivad kuni 2013. aasta 11. juulini.

[RT I, 18.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]

(11) Käesoleva seaduse alusel enne 2019. aasta 1. jaanuari antud katseloomade kasvatamise, katseloomadega varustamise ja katseloomade kasutamise tegevusload kehtivad nendes märgitud tähtaja lõpuni.

[RT I, 04.01.2019, 13- jõust. 15.01.2019]

(12) Käesoleva seaduse §-s 4¹ sätestatud keeldu kohaldatakse loomapidajate suhtes alates 2026. aasta 1. jaanuarist.

[RT I, 16.06.2021, 1- jõust. 01.07.2021]

§ 82. Seaduse jõustumine

(1) Käesolev seadus jõustub 2001. aasta 1. juulil, välja arvatud § 22 lõiked 1–3 ja 7, mis jõustuvad 2002. aasta 1. jaanuaril, 8. ja 9. peatükk, mis jõustuvad 2002. aasta 1. juulil ning § 11 lõige 1, mis jõustub 2003. aasta 1. jaanuaril.

(2) Käesoleva seaduse § 3 lõike 4 alusel kehtestatud loomapidamishõuded jõustuvad 2002. aasta 1. juulil.

[RT I 2001, 93, 566- jõust. 01.01.2002]

¹ Nõukogu direktiiv 98/58/EÜ, mis käsitleb põllumajandusloomade kaitset (EÜT L 221, 08.08.1998, lk 23–27), muudetud määrusega (EÜ) nr 806/2003 (ELT L 122, 16.05.2003, lk 1–35); nõukogu direktiiv 1999/74/EÜ, millega sätestatakse munakanade kaitse miinimumnõuded (EÜT L 203, 03.08.1999, lk 53–57), muudetud määrusega (EÜ) nr 806/2003 (ELT L 122, 16.05.2003, lk 1–35); nõukogu direktiiv 2007/43/EÜ, millega sätestatakse lihakanade kaitse miinimumeeskirjad (ELT L 182, 12.07.2007, lk 19–28); nõukogu direktiiv 2008/119/EÜ, milles sätestatakse vasikate kaitse miinimumnõuded (ELT L 10, 15.01.2009, lk 7–13); nõukogu direktiiv 2008/120/EÜ, milles sätestatakse sigade kaitse miinimumnõuded (ELT L 47, 18.02.2009, lk 5–13); Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2010/63/EL teaduslikel eesmärkidel kasutatavate loomade kaitse kohta (ELT L 276, 20.10.2010, lk 33–79). [RT I, 18.12.2012, 2- jõust. 01.01.2013]